

TRANSCRIPT VAN DE STATENCOMMISSIE BESTUUR, ECONOMIE EN MIDDELEN VAN PROVINCIALE STATEN
UTRECHT
d.d. 24 januari 2024

Opening en algemeen

Voorzitter: Mw. L. Veen.

Namens het college van GS: Dhr. H. Oosters, Dhr. R. van Muilekom, Dhr. H. Bakker, Dhr. A. van Schie.

Woordvoerders: Dhr. S. Nagtegaal (UtrechtNu!), Dhr. V. Janssen (VVD), Dhr. B. van den Dikkenberg (SGP), Mw. O. Butterman (PvdD), Dhr. F. van der Star (PVV), Mw. A. Blekxtoon (Volt), Dhr. D. Gilissen (VVD), Mw. M. Hoek (50PLUS), Mw. D. Ghijssels-Kerkhoff (BBB), Dhr. C. Westerlaken (CDA), Mw. M. de Widt (D66), Mw. A. van der Kolk (FVD), Dhr. I. El Hamdaoui (GroenLinks), Dhr. H. Adriani (PvdA), Dhr. S. de Jong (ChristenUnie), Mw. M. van Elteren (GroenLinks), Dhr. E. Kamp (D66), Mw. N. Flink (PvdA), Dhr. D. Harris (SP), Dhr. W. Limmen (Volt), Dhr. R. van der Pouw-Kraan (CDA), Mw. S. Kennedy-Doornbos (ChristenUnie), Mw. J. Matser (GroenLinks), Dhr. M. Harinck (D66),

Van ambtelijke zijde aanwezig: Mw. B. Ferwerda (griffier); Dhr. R. van Paridon (commissiesecretaris)

1. Opening

De voorzitter: Dames en heren, van harte welkom bij deze commissie BEM-vergadering en welkom aan iedereen in deze commissiekamer in ... Vanuit huis via Teams, aan de Statenleden, commissieleden, gedeputeerden, medewerkers en van de ambtelijke organisatiesteun. Natuurlijk de kijkers thuis, ook van harte welkom. Even de praktische zaken op een rij. Als u het woord wil, dan verzoek ik de deelnemers in de zaal even een hand op te steken en mij en de griffier in te lichten. Deelnemers thuis in de chat, u kunt in de vraag het ... Of in de chat het woord vraag zetten. Niet uw handje opsteken gelieve, want dat zien wij niet hier. Dus dan krijgt u het woord niet en dat zou natuurlijk hartstikke zonde zijn. We werken vandaag met spreektijden. Dat betekent dat iedere fractie 9 minuten spreektijd krijgt en GS 39. Zoals gebruikelijk maken de vragen of de rondvraag en de interrupties deel uit van de spreektijd. Houd rekening met uw spreektijd vandaag. Ik heb geloot. Dat betekent dat bij de Statenvoorstellen de Partij voor de Dieren als eerst het woord krijgt en we daarna doorgaan op alfabetische volgorde.

2. Vaststellen agenda

De voorzitter: Dan gaan we over naar het vaststellen van de agenda. Zoals u heeft kunnen lezen in mijn voorzittersmail van afgelopen vrijdag hebben we vandaag één Statenvoorstel. Daarnaast zijn er diverse opwaarderingen waarbij fracties hebben verzocht ... Expliciet hebben aangegeven om met de hele commissie in gesprek te willen. Uit de vorige commissie is één punt doorgeschoven. Sorry, bij de punten waar dus expliciet is aangegeven dat we met de hele commissie in gesprek willen bij de opgewaardeerde punten, zullen we dus ook iedereen de gelegenheid bieden om het woord te voeren. Uit de vorige commissie is dus één punt doorgeschoven, het gesprek over het Bevrijdingsfestival. Ik wil tussen 18:00 uur en 18:30 uur ... Ik kom zo bij u, mijnheer Nagtegaal. Tussen 18:00 uur en 18:30 uur gaan kijken naar een geschikt moment voor de dinerpauze. Mocht de agenda zo vlot verlopen dat we daarvoor al de agenda kunnen afronden, wat natuurlijk best leuk zou zijn als dat zo is, wil ik u toch van harte uitnodigen om wel aan te schuiven voor het diner. In het kader van verspilling, zou het gewoon enorm zonde zijn. We hebben met u rekening gehouden bij het diner,

dus ik zou u van harte willen uitnodigen om daar dat nog wel even te nuttigen met zijn allen. Dan zal ik er tot slot voor de agenda op toezien dat u vooral zich ... Dat u de technische vragen al gesteld heeft, laat ik het zo zeggen. Dat zou goed zijn voor het debat, als we die achterwege kunnen laten. Mijnheer Nagtegaal, u had een punt over de agenda.

De heer Nagtegaal: Nee, ik heb een soort mededeling over de agenda, vanuit een wens van mijzelf om agendapunt, ik meen dat dat 16 is, Statenbrief Green Deal Lage Weide, de opwaardering is beantwoord door het college. Daarom ben ik in mijn behoeften voorzien en daarom hoef ik het dus ook niet te bespreken vandaag. Dus dat scheelt weer tijd.

De voorzitter: Dank u wel. Dan voeren we die van de agenda af.

3. Mededelingen

De voorzitter: Dan gaan we over naar agendapunt 3, de mededelingen. Ik heb er een aantal. In het rijtje naast mij gaan ze allemaal even een mededeling doen, minimaal één. Dan begin ik bij de commissaris. Gaat uw gang.

Commissaris Oosters: Dank u wel. Ik wijs u erop dat wij volgende week woensdag op 31 januari tussen 16:00 uur en 18:00 uur in onze foyer en Statenzaal een PUP-bijeenkomst hebben over het onderwerp participatie. Een heel aantrekkelijk programma wat er allemaal komt kijken bij participatie. Dat willen we graag belichten zowel vanuit de bestuurlijke verantwoordelijkheid, alsook vanuit de ambtelijke vertegenwoordiging. Verantwoordelijkheid. Dus we doen ook in de ambtelijke organisatie een oproep om daarbij te zijn. Dat is meer dan de moeite waard, omdat we dan ook een belangrijke en goede spreker hebben. Dat is bijzonder hoogleraar Democratie en Transitie, Mijnheer Marcel Boogers. Dus die zal een inleiding verzorgen die zonder meer de moeite waard is, weet ik. Daarna gaan we met elkaar in gesprek over het onderwerp participatie. Dus ik nodig u en uw fractiegenoten en de collega's als commissieleden van harte uit om daarbij aanwezig te zijn.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik naar de heer Bakker.

Gedeputeerde Bakker: Dank u wel. Als u mij toestaat, voorzitter, dan doe ik er twee in mijn hoedanigheid van de heer Van Essen die ik vandaag op wat momenten vervang en eentje namens mezelf. De eerste gaat, komt vanuit zijn portefeuille, over bestuur en dan IPO. Namelijk, het IPO-bestuursprogramma staat op de agenda van de commissie BEM van 6 maart. Een dag later ligt het al ter besluitvorming voor in het IPO-bestuur. Dus als u nu zaken al heeft die u mee wilt geven daarvoor, dan is het verzoek om dat via de griffie, ik hoop dat de griffie ... Dat dit afgestemd is met de griffie. En anders spijt het me. Maar dat u dat via de griffie aan ons kan toesturen. Dan een tweede mededeling. In de regionale pers stond recentelijk informatie over de Noord-Hollandse gemeente bij De Meern, dat het bij buurgemeente de bereidheid gaat verkennen over een gewenste herindeling, dan wel een mogelijke fusiepartner. Een van die buurgemeenten is de Utrechtse gemeente Stichtse Vecht. Ook Hilversum en Gooische Meren worden genoemd. De bestuurskracht van Wijdmeren is structureel niet meer sterk. De raad heeft daarom als oplossing besloten om dit ... Om te gaan verkennen, zoals ik dat het aangaf. Bij De Meern voert momenteel verkennende gesprekken met de buurgemeenten. Wij volgen deze ontwikkelingen. Zodra er aanleiding toe is, zullen wij u daar nader over informeren. Dan een laatste mededeling vanuit mijn portefeuille Organisatie, namelijk dat vanaf 1 januari jongstleden wij niet meer spreken en niet meer hebben een concernmanagementteam, maar dat er sprake is van een directieteam met ook directeuren. Ik vind het ook mooi om u te kunnen melden dat we mooie

stappen en goede stappen aan het zetten zijn om een directeur Bedrijfsvoering, Informatie en Organisatie te werven. De gesprekken daartoe lopen en komen aardig op stoom. Dus ik kijk even mevrouw ... Mevrouw Kennedy stelde daar een vraag voor. Ik dacht, aardig om daar nog eventjes over te informeren. Dat was het, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Wellicht een aanvulling, de volgende BEM-vergadering zal het IPO-bestuursprogramma ook op de agenda staan ter bespreking. De heer Van Schie.

Gedeputeerde Van Schie: Twee mededelingen van mijn kant, als het mag, voorzitter. De eerste betreft het jaarplan 2024 van de ROM. Die heb ik u toegestuurd. Ik dacht, ik breng hem toch nog even onder uw aandacht. Het staat bij de stukken voor de volgende BEM-vergadering. Maar er was zoveel aandacht vorige keer in uw commissie, voorzitter, over het onderwerp circulair in relatie tot de ROM, ik dacht, omdat we het er vandaag ook uitgebreid over hebben, breng ik het toch nog even onder uw aandacht. Ik heb ook nog goed nieuws te melden over het Programma Werklandschappen van de Toekomst, een opdracht uit het coalitieakkoord, ook eerder verwoord in een motie uit uw Staten. We hebben ons aangemeld om met steun van de Rijksoverheid en het Nationaal Groeifonds deel te nemen aan een programma om ook vanuit landelijke middelen nog iets binnen te kunnen halen op dat thema. Dat is gelukt. Dus we hebben de hoofdprijs, het pakket Goud of A of hoe je het wil noemen, in elk geval, we hebben ingeschreven voor de hoogste ondersteuning financieel vanuit de overheid en die ook gekregen. Dat betekent dat we daar de komende tijd mee aan de gang gaan. Op een aantal bedrijven terreinen kunnen we dan concreet aan de slag met verduurzaming, vergroening, het leefbaar maken en ook echt inrichten op een werkomgeving waar ook een toekomstige generatie met plezier aan de slag gaat. Dat wilde ik u toch niet onthouden, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Van Muilekom.

Gedeputeerde Van Muilekom: Dank u wel, voorzitter. Ik heb drie mededelingen. Eentje gaat over de financiële afronding van de Vuelta. 22 februari van vorig jaar is er al een Statenbrief geweest over de eindverantwoording voor de Vuelta 2022. Het punt was toen dat de financiële afronding nog niet in beeld was. Die eindbalans is opgemaakt. Er is wat bedrag, een enkel bedrag, in kas gebleven. Dat betekent eigenlijk dat ... De stuurgroep van de Vuelta heeft dat naar rato van hoe je bijdrage hebt geleverd. Dat betekent eigenlijk dat we ongeveer ton weer terug hebben gekregen. We hebben ook in het evenement meer dan 2,3 miljoen euro gestoken. Maar het was ook een groot succes. Maar dan, daarmee is eigenlijk het hele Vuelta-gedeelte afgerond ook financieel. Een ander belangrijk punt is denk ik de Spreidingswet. De Spreidingswet, zoals u allen denk ik wel heeft meegekregen, is aangenomen ook door de Eerste Kamer. In het Statenjournaal ... We hebben ook u proberen zo goed mogelijk te informeren vorige week. Er waren wat berichten over, hoe doen die provincies het nou allemaal? Wij vonden zelf dat we er niet zo goed uitkwamen in de media, dus we hebben daarom u nadere duiding gegeven hoe wij nu werken. Hoe de provincie resultaten boekt, ook in de asielopvang. Gisteren hebben we nog een link toegevoegd ook van de nieuwsbrief van het Kansmakersteam. Ik wil u daar graag naar verwijzen. Daar wordt een nadere duiding gegeven ook nog even van die Spreidingswet. We waren zelf ook wel heel blij dat staatssecretaris Van der Burg ook nog even aangaf hoe Utrecht functioneert ook in de Randstadprovincies. Hoe wij denken dat we al bezig zijn samen met de gemeente om dit vraagstuk goed op te lossen, dat bevestigde eigenlijk ook de staatssecretaris. Waar we mee bezig zijn, 5 februari, de commissaris en ik hebben dan weer een gesprek met onze gemeente, ook met COA erbij, en dan gaan we dit bespreken, de consequenties van de Spreidingswet en willen we ook een plan maken hoe we dit nu verder invulling gaan geven. Met alle informatie die u gekregen hebt, zouden we eigenlijk heel graag dat plan ... Hopen we gewoon voor de eerstvolgende BEM-vergadering bij alle stukken

toe te voegen, om daar nader het gesprek over te kunnen voeren. Tot slot, voorzitter, even een terugkoppeling uit de BAC Regionale Economie en Cultuur. Ik ben de portefeuillehouder Human Capital Agenda. Dat woord gebruiken wij niet in de provincie. Wij hebben het over Utrecht Talent Alliantie. Het meest belangrijk is eigenlijk dat we ons als provincie sterk maken voor een leer- en ontwikkelfonds, dat mensen die relatief minder gebruik kunnen maken van scholingsmogelijkheden, opleidingsmogelijkheden, toch die kans krijgen. We zijn we daar met regionale fondsen bezig, we zetten ons als provincie daar in. We gaan ook een aanvraag doen, een gezamenlijke aanvraag, vanuit de diverse provincies om vanuit het Nationaal Groeifonds die fondsen verder aan te vullen.

De voorzitter: Dank u wel. Misschien nog even in aanvulling op uw mededeling over de Spreidingswet. De memo staat voor de volgende BEM. Dus die kan daar worden geagendeerd. De nieuwsbrief daarvan is de link in het Statenjournaal te vinden. Mijnheer Janssen, u had een vraag? Een korte vraag, want dit is geen debat.

De heer Janssen: Naar aanleiding van de mededeling van de heer Van Muilekom over de Spreidingswet. Ik begrijp dat er zeer aanstonds ook bekend wordt wat de taakstelling voor de Utrechtse gemeenten wordt. Mijn vraag aan het college is om ons dan zo spoedig mogelijk te informeren zodra dat bekend wordt, zodat we ook daar kennis van kunnen nemen. Dus dat zou mijn vraag aan de heer Van Muilekom zijn.

De voorzitter: Mijnheer Van Muilekom, gaat uw gang.

Gedeputeerde Van Muilekom: Als u daar behoefte aan heeft, we zullen dat kenbaar maken met een memo.

De voorzitter: Ik begreep hem ook zo dat in ... Dat er volgende BEM een plan gepresenteerd wordt waarin dat volgens mij aan bod komt. Mijnheer Bakker, u had een nabrander.

Gedeputeerde Bakker: Ik had één hele kleine die ik was vergeten, excuus. Vrijdag aanstaande, over twee dagen, is er in de foyer hier een grote informatiemarkt over.. Wij zijn een Fairtrade Provincie en ook over de Global Goals. U bent daarvoor uitgenodigd. Maar ik dacht, het is toch nogmaals goed om te zeggen dat u zeer welkom bent om in dat tijdvak even langs te komen. dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan kijk ik nog even de commissie rond of er verder mededelingen zijn. Volgens mij niet.

4. Ingekomen stukken BEM

De voorzitter: Dan gaan we door naar agendapunt 4, de ingekomen stukken voor BEM. Daar heeft u kennis van kunnen nemen.

5. Ingekomen stukken vanuit GS

De voorzitter: Dan gaan we door naar agendapunt 5, de stukken vanuit GS. Daar heeft u ook kennis van kunnen nemen.

6. Vaststellen verslagen commissie Bestuur, Economie en Middelen

De voorzitter: Agendapunt 6, vaststellen van de verslagen van de voorgaande commissies. We hebben één opmerking ontvangen en die is verwerkt. Verder hebben we geen opmerkingen ontvangen, dus die kunnen we bij deze vaststellen.

7. Termijnagenda BEM

De voorzitter: De termijnagenda, daar heeft u ook kennis van kunnen nemen. De heer Van den Dikkenberg, gaat uw gang.

De heer Van den Dikkenberg: Dat is een verificatievraag, dat het daadwerkelijk klopt dat er geen Statenvoorstellen dit jaar naar ons toekomen.

De voorzitter: Ik begrijp ... Dat is een hele terechte vraag. Ik denk dat we misschien het meer als een verzoek moeten zien aan het college om de Statenvoorstellen op de langetermijnagenda te zetten. Want ik kan me inderdaad met u niet voorstellen dat we geen Statenvoorstellen meer onze kant op zien komen in deze commissie. Ik zie ook heel erg druk geknik, dus het lijkt me inderdaad dat het even een dringende oproep is aan GS om de langetermijnagenda even up to date te brengen. Mijnheer Van ... De heer Van den Dikkenberg, gaat uw gang.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, die oproep zou ik graag onderstrepen. We hebben de bijzondere omstandigheid dat de voorzitter van GS in ons midden is, dus daar kunnen we de opdracht mooi neerleggen.

De voorzitter: Wilt u ...

Commissaris Oosters: Ik dacht, kijken of ik nog kan vluchten, maar ... Ik zal dat overbrengen aan mijn collega's vandaag.

8. Rondvraag

De voorzitter: Dank u wel. Dan waren we bij agendapunt 8, de rondvraag. Er is geen rondvraag binnengekomen.

Ter bespreking

9. SV Actualisatie Verordening systematische toezichtinformatie provincie Utrecht

De voorzitter: Dus daarmee zijn we aangekomen bij agendapunt 9, het Statenvoorstel Actualisatie Verordening systematische toezichtinformatie provincie Utrecht. Het is een ter bespreking-stuk. Om de wettelijke interbestuurlijke toezichttaak op de gemeenten, waterschappen en provi... En gemeenschappelijke regelingen goed uit te kunnen voeren, heeft de provincie toezichtinformatie nodig van de lokale overheden. In 2014 zijn de informatieafspraken voor het eerst vastgelegd in een IBT-verordening en in 2017 aangepast. De IBT-verordening is dit jaar opnieuw geactualiseerd op basis van de praktijkervaringen en wetswijzigingen die van invloed zijn op de provinciale toezichtrol. De IBT-verordening heeft de betrekking op de jaarlijkse informatie uitvraag voor de IBT-domeinen, informatiebeheer en omgevingsrecht. Het is een Statenvoorstel, dus dat doen we in twee termijnen. Zoals ik had aangegeven, hebben we geloot voor de volgorde en we beginnen bij Partij voor de Dieren en gaan we daarna op alfabetische volgorde door. Dus ik begin met mevrouw Butterman, gaat uw gang.

Mevrouw Butterman: Dank u wel, voorzitter. Toch een punt waar je hart sneller van gaat kloppen. Althans, dat is niet eens echt sarcastisch bedoeld, want ik meen het ook echt, dat het toezicht juist tussen die bestuurslagen natuurlijk van essentieel belang is, vooral ook de openbaarheid daarin. Dat is hoe onze democratie optimaal kan functioneren. Dus ik had nog wel vragen over wat dit betekent voor de informatie die naar de Provinciale Staten komt. Want volgens mij is dit een punt waar we vaker over vallen, dat er op

gemeentelijk of waterschapniveau het ene gebeurt, terwijl de ambities van het college of van de Provinciale Staten anders zijn. Verder geen opmerkingen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik naar de PVV, de heer Van der Star. U mag even de microfoon aanzetten.

De heer Van der Star: Even heel kort. We vinden het juist heel goed dat er toezichtinformatie nodig is om een toezichttaak goed uit te kunnen voeren. Dus goed.

De voorzitter: Dank u wel. De SGP, de heer Van den Dikkenberg. Geen behoefte aan het woord? Dan ga ik naar de SP, de heer Harris.

De heer Harris: Ik had één vraag. Toezichtinformatie voor het toezichtdomein Informatiebeheer wordt jaarlijks voor 15 juli aan Gedeputeerde Staten verstrekt, maar de toezichtinformatie voor toezichtdomein Omgevingsrecht wordt jaarlijks voor 1 april aan de Gedeputeerde Staten verstrekt. Is er een reden waarom dit twee verschillende momenten zijn? Zou het niet overzichtelijker zijn om het op dezelfde dag te doen, of maakt dat niks uit?

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik naar UtrechtNu!, de heer Nagtegaal.

De heer Nagtegaal: Ik sluit me aan bij de buurman.

De voorzitter: Dank u wel. Volt, mevrouw Blekxtoon.

Mevrouw Blekxtoon: Wij hebben geen inbreng op dit punt.

De voorzitter: Dan ga ik naar de VVD. De heer Gilissen, gaat uw gang.

De heer Gilissen: Dank u wel, voorzitter. Ik kan me deze keer aansluiten bij de Partij voor de Dieren, want mijn hart gaat ook sneller kloppen als het over interbestuurlijk toezicht gaat. Twee opmerkingen en een vraag. Ik las in het voorstel dat er gevraagd is bij de gemeente de toezichtontvangers, en ook de waterschappen, hoe zij deze verordening vinden werken. Heel goed dat dat gebeurt en dat hun opmerkingen zijn verwerkt. Ik zou het zelf wel fijn vinden als we de volgende keer dan ook weten wat de opmerkingen waren. Waren ze van technische aard of waren ze ... Zijn er nog inhoudelijke wijzigingen uit voorgekomen? Dat volgens mij ook wel goed gebruik om dit traject hier in de Staten ook verder af te ronden. Verder goed dat we actualiseren. Dat is ook het geval geweest bij deze verordening. Ik neem aan dat we die actualiseringsopgave over het hele domein ook doorzetten. Dat is even een checkvraag. Is dat inderdaad zo, of hebben we nog achterstallig onderhoud als het gaat over het actualiseren van dit soort verordeningen? Mijn laatste punt, voorzitter, ziet op de evaluatiebepaling in artikel 5. Want daarin staat volgens mij heel netjes, en dat is een voortzetting van de bepaling uit de vorige versie van de verordening, dat de evaluatie van het IBT-beleidsplan aan Provinciale Staten wordt toegezonden. Ik zou me daar ook tegelijkertijd voorstellen, omdat het IBT natuurlijk door de provincie plaatsvindt op andere bestuurslagen, maar dat het houden van toezicht zelf ook van meerwaarde kan zijn, in ieder geval hoe we daarmee omgaan, voor de toezichtontvangers zelf. Dus hoe kijkt de commissaris of de portefeuillehouder eraan dat we dit soort evaluaties van hoe IBT werkt ook gewoon actief delen met de partijen die daadwerkelijk toezicht ontvangen? Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik naar 50PLUS, mevrouw Hoek.

Mevrouw Hoek: Dank u, voorzitter. 50PLUS heeft eigenlijk één vraag, maar misschien ... Eén vraag. Het is goed als er dus informatievoorziening gedaan wordt aan het toezicht aan de provincie. Maar dan ga ik even het trapje af naar beneden. Door wie? De lokale overheden. Maar hoe wordt dat dan samengesteld? Is dat via het college of is het via de besturen? Of ontstaat er een combinatie, een groep? Dus daar wil ik eigenlijk wel een beetje meer informatie over hebben. Dus hoe wordt het samengesteld? Wie gaan het doen en rapporteren uiteindelijk dat het dus bij de provincie komt?

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik naar de BBB. Sorry, mevrouw Ghijssels-Kerkhoff, gaat uw gang.

Mevrouw Ghijssels-Kerkhoff: We hebben eigenlijk geen aanvullende vragen anders dan die er gesteld zijn. WE sluiten ons wel aan bij de vraag ook van de VVD die toezicht ... Of met name toeziet op hoe er geëvalueerd wordt en dat proces daaromtrent.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik naar het CDA, de heer Westelaken.

De heer Westelaken: Dank u, voorzitter. Mijn hele bijdrage in deze commissie bestaat uit dat wij hier geen verdere vragen op hebben en dat we voorstellen om het een hamerstuk te laten zijn.

De voorzitter: Helder. Dank u wel. De ChristenUnie, mevrouw Kennedy-Doornbos.

Mevrouw Kennedy-Doornbos: Daar kan ik me wel bij aansluiten.

De voorzitter: Dank u wel. D66, mevrouw De Widt.

Mevrouw De Widt: Ongeveer hetzelfde. Mijn fractie leek dit nogal vooral een praktische aanpassing die als hamerstuk door de Staten zou kunnen worden afgedaan.

De voorzitter: Dank u wel. Forum voor Democratie, mevrouw Van der Kolk.

Mevrouw Van der Kolk: Inderdaad, voor ons, dank u wel, voorzitter, dezelfde lijn. Gewoon een goede aanpassingen en doorvoeren wat ons betreft.

De voorzitter: Dank u wel. GroenLinks, de heer El Hamdaoui.

De heer El Hamdaoui: Ik durf bijna de combo niet te verbreken, dus ik sluit me gewoon aan bij de voorgangers.

De voorzitter: Helemaal goed. Partij van de Arbeid. De heer Adriani, gaat uw gang.

De heer Adriani: Dank, voorzitter. Niks over de verordening zelf, maar wel een hartenkreet over hoe je er dan vervolgens mee omgaat. Ik heb het genoeg gehad om zelf een aantal jaar de afzender te mogen zijn van de toezichtinformatie Omgevingsrecht. Als ik genoeg zeg, dan bedoel ik dat dat de meest vreselijke taak van het hele jaar was. Want dat bestaat uit 150 pagina's echt draconisch niet-toegankelijke informatie. Mijn enige troost was dat ik het maar één keer hoefde door te spitten, maar dat hier in het provinciehuis iemand dat 26 keer moest doen. Er was een soort van ongoing beeld dat we echt goed in gesprek waren om dat nou eens te vereenvoudigen en makkelijker, toegankelijker en makkelijker op te stellen maken. Mijn vraag is, lukt dat een beetje?

De voorzitter: Dank u wel. Daarmee hebben we de eerste termijn gehad en kijk ik naar de heer Oosters. Gaat uw gang.

Commissaris Oosters: Dank u wel, mevrouw de voorzitter. Dank ook aan de Statenleden voor, en commissieleden, voor hun inbreng. Mijnheer Adriani, er is veel ten goede gekeerd naar u vertrekker. Nee, hoor. Terecht punt. Het interbestuurlijk toezicht, en daarom is deze verordening ook wel belangrijk om met elkaar de spelregels erover af te spreken, is het ook wel een beetje een circus van het heen en weer schuiven van documenten met elkaar. Dat is niet anders dan in de tijd dat uzelf die verantwoordelijkheid had. Zij het dat we wel proberen ook weer bij deze slag in samenspraak met de gemeenten tot optimaliseringen te komen. Een beetje het idee van de single audit, dus als een verantwoording die de gemeente zelf al ten behoeve bijvoorbeeld van de gemeenteraad opstelt dienstig is voor de verantwoording die ook aan de provincie moet worden gegeven, dan proberen we dat instrument vooral te hanteren. Dus op onderdelen proberen we ook in evaluatieve zin ... Dan stap ik ook gelijk even over naar de vraag van mijnheer Gilissen van die artikel 5 evaluatie, ja, vanzelfsprekend, vindt natuurlijk de eerste terugkoppeling op basis van het interbestuurlijk toezicht direct aan de gemeenten plaats. Dat zijn die dikke stukken die de wethouder dan ontvangt. Zijn we ook altijd bereid om daar toelichting op te geven en proberen we ook actief met de gemeenten en met de gemeentemedewerkers in gesprek te gaan over hoe we, als er tekortkomingen zijn geconstateerd, bij een volgende audit tot verbetering kunnen komen. De evaluatie waar in artikel 5 op geduid wordt, is ook de algemene evaluatie van het interbestuurlijk toezicht zoals we in den brede voeren. Dus niet alleen het omgevingsrecht en het informatiebeheer, zoals we vandaag op de agenda hebben. Dat is ook juist informatie die bedoeld is voor uw Staten, omdat uw Staten natuurlijk ook weer toezicht houdt op het college in die zin. Het is, en dat is ook weer een antwoord op de vraag van mevrouw Hoek, het is een bevoegdheid van het college, het interbestuurlijk toezicht. Deze verordening stelt u als wetgevende macht binnen de provincie vast, op basis waarvan het college die taak kan uitvoeren. Dus het is primair het verkeer tussen het college als interbestuurlijk toezichthouder, en de overheid waar het toezicht op wordt gehouden. Maar die verordening is dus wel nodig om ons op een gegeven moment ook breed te kunnen maken in de richting van de gemeenten als de informatie er niet komt of onvolledig komt. Dus dat is uw rol hier als Provinciale Staten. Maar hoe het met interbestuurlijk toezicht gaat, of we daar succesvol en effectief mee zijn, dat komt in de algemene evaluatie ook weer terug bij u. In het bijzondere, geef ik aan, maar dat weet u ook, in het gesprek met gedeputeerde Van Muilekom. Dat is de interbestuurlijke taak rond huisvesting statushouders. Dat is een dossier waarop de gedeputeerde u veel vaker op de hoogte houdt van de vorderingen, omdat dat natuurlijk ook een onderwerp is wat ons allen bezighoudt. Net zo goed als de gedeputeerde Financiën die zich onmiddellijk uit de voeten heeft gemaakt tijdens mijn antwoord, u natuurlijk ook altijd informeert over de uitkomsten van het interbestuurlijk toezicht op de financiën van de gemeenten en de waterschappen. Mevrouw Butterman, de informatie die naar Provinciale Staten toekomt, in het verkeer van het interbestuurlijk toezicht houdt het college van GS toezicht op de gemeentelijke taakuitvoering op deze twee onderdelen. Dus daar komt geen specifieke informatie over naar Provinciale Staten. In algemene zin informeren wij u natuurlijk wel over beleidsontwikkelingen waar wij als provincie gezamenlijk met gemeenten voor opgaven staan en beleid moeten uitkeren en zijn daar ook altijd op te bevragen. Maar het is nadrukkelijk het wettelijk vastgelegde toezicht op een taak die des gemeentes is. Dus in die zin is er niet een aparte verantwoordingslijn naar uw Provinciale Staten. Mijnheer Harris vraagt waarom de verschillende momenten ... Ik denk dat dat te maken heeft met spreiding van werkzaamheden ook hier binnen het provinciehuis. Uiteindelijk gaat het ... Een jaarcyclus waarin die verantwoording wordt afgelegd en zijn de momenten waarop die informatie aangeleverd wordt vooral ingegeven door wanneer we het ook kunnen behappen. Mevrouw Ghijsels denk ik ook in dezelfde zin beantwoord te hebben dat de informatieverstrekking aan Provinciale Staten er in specifieke zin niet is over dit soort dossiers, maar dat we vanzelfsprekend op de

algemene beleidsontwikkelingen bij gemeenten altijd aanspreekbaar zijn. Volgens mij heb ik de vragen beantwoord en ik ... Nee, dat zeg ik niet.

De voorzitter: Wel heel spannend nu. Dan kijk ik even de cirkel rond of er behoefte is aan een tweede termijn. Ik zie ... Een hele kleine. Mijnheer Gilissen, gaat uw gang.

De heer Gilissen: Voorzitter, ik stelde ... Dank u wel, voorzitter. Ik stelde die vraag met name omdat goede gesprekken, waar de heer Adriani ook op doelt, te kunnen voeren. Maar ik begrijp uit de beantwoording van de commissaris dat dat onderdeel is eigenlijk van de evaluatie. De resultaten daarvan en de bevindingen die komen dan in die evaluatie richting PS. Dat is nog een laatste checkvraag, maar ik zie hem voor het verslag al knikken. Dus dat is ...

De voorzitter: De heer Oosters knikt instemmend. Dan hebben we daarmee de tweede termijn en de reactie volgens mij afgerond en kunnen we over naar het commissieadvies. Volgens mij kunnen we dit een hamerstuk laten zijn. Gewaagd, maar ik heb er vertrouwen in. Ik zie instemmend geknik. Dan gaan we dit als hamerstuk op de agenda voor Provinciale Staten zetten.

10. Ingekomen stuk Denkt u mee over de toekomst van het Bevrijdingsfestival Utrecht

De voorzitter: Dan gaan we door naar agendapunt 10, het ingekomen stuk Denkt u mee over de toekomst van het Bevrijdingsfestival. Dit ingekomen stuk is op de, ter bespreking, op de agenda gezet op verzoek van de ChristenUnie. De discussie gaat niet over het Bevrijdingsfestival van komend jaar, maar over de lange termijn van het Bevrijdingsfestival. Gedeputeerde Van Muilekom heeft u ook een memo gestuurd met enige achtergrond en context over het Bevrijdingsfestival. Het gesprek is met de commissie, dus alle fracties mogen deelnemen. Misschien even goed voordat we het debat openen, om de positie van de Staten hierin toe te lichten. Het gaat namelijk over de thematiek rondom het Bevrijdingsfestival. We zijn als provincie subsidiënt aan het comité, Nationaal Comité 4 en 5 mei. Dat betekent dat we geen invloed hebben direct op het thema, maar dat we natuurlijk wel suggesties mee kunnen geven. Dus dat is even goed voor het resultaat van dit debat om dat mee te nemen in deze bespreking. Dan geef ik in eerste instantie het woord aan ChristenUnie, mevrouw Kennedy-Doornbos. Sorry, de heer De Jong, gaat uw gang.

De heer De Jong: Dank u wel, voorzitter. Ik had dit punt inderdaad geagendeerd aan de hand van de onepager die wij hadden ontvangen over de toekomst van Bevrijdingsfestival. Vorige vergadering had ik er ook al wat over genoemd. Dus aan mij nu de eer om een korte samenvatting te geven van wat jullie allemaal al weten. Dat is leuk. Doe ik dat ook eens. Wij hebben een onepager gehad waarin de thematiek werd genoemd, waarin er werd gesproken over een verbreding om aan te kunnen blijven sluiten bij het publiek, het jonger wordende publiek, en in die verbreding dus ook bijvoorbeeld verbinding te zoeken met andere thema's, andere vormen van vrijheid. Er werden verschillende punten genoemd over waar het aan gekoppeld kon worden. Wat ik daarin interessant vond om te bespreken, is, wij zijn inderdaad niet de partij die bepaalt hoe het Bevrijdingsfestival eruit komt te zien. Dat snap ik. Maar wij zijn natuurlijk wel ... We worden vaak in de positie gesteld dat het Bevrijdingsfestival, ons lokale Bevrijdingsfestival, vraagt om financiering, extra financiering op het moment dat het financieel wat moeilijker gaat met de organisatie. Als er dan gesproken wordt over het aanpassen van de thematiek, vind ik dat wel boeiend. Want waar ligt dan voor ons de grens? Als er dan wordt gekeken naar de lange termijn voor die financiering, komt er voor ons dan een punt waarop we zeggen van, dit heeft wat ons betreft niet zoveel meer met Bevrijdingsfestival te maken of met Bevrijdingsdag te maken, en willen wij dan nog wel de financiering verstrekken als dat nodig is? Ik denk dat dat voor mij de kern is. Ik zou het namelijk heel jammer vinden dat als je over zes jaar bijvoorbeeld in de

situatie komt dat Bevrijdingsfestival extra geld nodig heeft, dat we dan nooit met elkaar erover na hebben gedacht van, waar ligt voor ons die grens? En dat je dan de mensen die met uitgestoken hand naar ons toe komen of met roet in de hand naar ons toe komen een nee gaat verkopen op een moment dat ze dat niet verwachten. Dus dat is voor mij belangrijk. Ik vind het heel interessant om te horen wat de andere leden van deze commissie hier natuurlijk over denken, wat ze denken over eventuele verbreding van die thematiek. Ik heb daar natuurlijk ook wel zelf een idee over. Voor ons denk ik dat het belangrijk is dat we op zo'n Bevrijdingsfestival de geschiedenis voor zich laten spreken. Wij hebben ... Ik heb zelf ook gesproken met de organisatie, het bestuur van ons lokale Bevrijdingsfestival, ook meer geleerd over de verschillende programma's die er bijvoorbeeld in bibliotheken worden gegeven, verschillende educatieve componenten die de organisatie ook op zich neemt. Ik vond dat heel mooi. Ik vond het ook bemoedigend om te weten dat dit gebeurt. Daarom vond ik het juist ook jammer om dan in zo'n onepager te lezen dat dat in het ... Op de grote dag zelf dan eventueel verloren gaat. Dus ik denk dat het belangrijk is dat we, net als in die educatieve programma's, de geschiedenis voor zich laten spreken. Wij zijn bevrijd, dat heeft mensenlevens gekost en daarvoor mogen we dankbaar zijn. We mogen daar natuurlijk nog steeds enorm blij mee zijn. Als je de krant openslaat, zie je meteen dat de strijd voor bevrijding geen vaag concept is of een herinnering aan vervlogen tijden. Dus voor de ChristenUnie is het belangrijk om te markeren dat het historische thema, de bevrijding van Nederland, voor ons het thema is voor een Bevrijdingsdag. Wijkt het daar te veel van af of wordt dat te abstract, dan kan dat betekenen dat wij in de toekomst niet openstaan voor financiële ondersteuning van zo'n festival. Dat hoeft niet te betekenen dat we de sfeer van het festival hoeven aan te passen. Alsjeblieft niet. Ik wil die dag ook gewoon een leuke dag hebben en gewoon dansen. Maar voor ons is het wel belangrijk dat de thematiek die centraal hoort te staan op Bevrijdingsdag, dat dat behouden blijft. Dus dat daar manier wordt gezocht door de organisatie om dat relevant te houden. Maar zoals gezegd, ik sta ook zeker open voor de ideeën van anderen. Ik ben heel benieuwd hoe de anderen in de commissie hiernaar kijken.

De voorzitter: Dank u wel. Ik kijk ... Ik maak even een inventarisatie. Wie zou hierop willen reageren? Dan is het misschien handig als ik gewoon volgorde aanhoud, de alfabetische volgorde aanhouden vanaf nu. Dus dan beginnen we bij de ChristenUnie in dit geval en dan is de eerstvolgende op de lijst D66. Gaat uw gang.

De heer Kamp: Dank u wel, voorzitter. Dat komt mooi uit. Ik wil de ChristenUnie bedanken voor de agendering van dit belangrijke onderwerp. Er werd net gesproken over de vraag, waar gaat je hart sneller van kloppen? Thema vrijheid is denk ik een van de meest wezenlijke thema's, in ieder geval voor D66, ook voor mij persoonlijk. Dus ik vind het heel fijn dat u dat geagendeerd heb. Ik wil overigens het college bedanken voor de beantwoording ook van de technische vragen. Dank daarvoor. Ik kan er verschillende dingen over zeggen. Laat ik vooropstellen, de inleiding van de ChristenUnie spreekt me bijzonder aan. Ik weet wat vrijheid is als geen ander. Dat heeft ook te maken met het feit hoe wij aan onze vrijheid zijn gekomen. Dat geldt niet alleen voor 1940-1945. Ik ben zelf veteraan. Ik ben een aantal keren met korps mariniers op uitzending geweest en ik weet wat onvrijheid is in andere landen. We hoeven maar om ons heen te kijken wat er in de wereld gebeurt op dit moment, dat ik wel zeg, de vrijheid die wij nu ervaren, dat ik denk, de vrede waarin wij leven, dat is de moeder van alle vrijheden. Wij kunnen ons uiten, wij kunnen ons inzetten, de afschaffing van de slavernij, omdat we niet in een dictatuur leven, maar een democratie die hard bevochten is. Dus ik zou de link in ieder geval heel erg overeind willen houden, om die ook te leggen met datgene wat te maken heeft met 1940-1945. Maar misschien ook wel, en ik weet dat het Nationaal 4 en 5 mei Comité dat ook doet landelijk, de koppeling met de Dodenherdenking, maar zeker ook met de inzet van onze veteranen. Maar ik weet dat de commissaris recent ook bij het Veteraneninstituut op bezoek is geweest en dat er gekeken wordt naar 80 jaar vrijheid vieren in 2025. Ik denk ook overigens wel dat het gerechtvaardigd is om de vraag te stellen, hoe sluiten jongeren hierbij aan, bij dit thema? Want ik snap de vraag van, hoe houden we dat thema

vrijheid levend? Zeker voor nieuwe generaties die die oorlog niet hebben meegemaakt. Daar hebben we natuurlijk scholen voor. We hebben een ... Binnen veteranenwereld heb je Veteraan voor de Klas. Maar ik denk ook dat de vrijheidscollages die gegeven worden op scholen daarbij aansluiten. Toen ik het voorstel las van Utrecht, toen kwam bij mij wel de vraag op wat nou precies de aanleiding is om dit te bespreken. Want ik zie een aantal dingen die hier door elkaar gehaald worden. De eerste is dat het festival in 2023, wat ook gezegd wordt, verregend was. Er waren in die zin minder bezoekers. Er zijn financiële problemen. Dat zie ik als een aanleiding. Er is behoefte aan vernieuwing. Maar ik zou wel heel graag ook de discussie willen voeren op de inhoud. Ik heb zelf ook wat jongeren in mijn omgeving gevraagd, als je nou naar zo'n Bevrijdingsfestival toegaat, waarom ga je daarnaartoe? Ben je je dan bewust van het feit dat we onze vrijheid vieren of heb je gewoon zin in een feestje? Ik kan u zeggen dat voor heel veel jongeren dat laatste dat is. Die hebben gewoon zin in een feestje. Dus wil je echt het gesprek hebben over wat de betekenis van vrijheid ... Dan ben je er niet alleen maar met een festival. Ik vraag me dan ook af, als je het alleen maar hebt over de omvorming van dat festival naar een ... Wat nu Bevrijdingsfestival heet, dat je dat Vrijheidsfestival gaat noemen, of mensen dan ook nog wel bewust zijn van het feit hoe wij aan die vrijheid zijn gekomen. Dus ik heb daar wel bepaalde vragen bij. Ik begreep overigens dat de scope tussen in ieder geval 2025-2030 ligt. U zegt ook terecht, voorzitter, dat de rol van onze commissie daarin ook maar beperkt is als het gaat om het advies. Ik zou overigens wel willen weten of er mensen aanwezig zijn van het Bevrijdingsfestival Utrecht. Want wij kunnen hier wel met elkaar spreken, maar we hebben ook volgens mij een brief gehad van de mensen waarin ze zeggen, wij willen graag met u daarover in gesprek. Maar zijn er mensen van het Bevrijdingsfestival nu hier? Dan is het misschien goed ook dat zij daarin meeluisteren en anders misschien ook het verslag lezen over wat onze opvattingen hierover zijn. Ik snap de roep om verbreding. Maar ik wil eigenlijk ook, in aansluiting met datgene wat ChristenUnie zegt, ook wel de relatie overeind houden met de vrijheid die we hebben te danken aan de vrede waarin wij leven. Dan wil ik ook met name een koppeling leggen met wat nu in de wereld gaande is. Want ik denk dat dit thema belangrijker is dan ooit. Ik wil het hier even bij houden, voorzitter, voor de eerste termijn.

De voorzitter: Dank u wel. Forum voor Democratie, mevrouw Van der Kolk, gaat uw gang.

Mevrouw Van der Kolk: Dank u wel, voorzitter. Het herdenken van onze bevrijding, een wat FVD betreft zeer belangrijk onderwerp. Daarom ook vanuit ons dank voor de ChristenUnie voor de opwaardering. Ik had zelf toen alleen vragen. Maar goed dat we dit nu met elkaar bespreken. De heer Van Muilekom gaf in zijn memorandum natuurlijk al aan, van 11 januari, dat wij geen invloed hebben op de bevrijding ... Of de verbreding van het thema. Maar we worden natuurlijk wel nadrukkelijk om onze visie gevraagd. Sowieso dus ook veel dank aan de festivaldirecteur en de voorzitter van het Bevrijdingsfestival, om ons te betrekken in die toekomstplannen. Zoals al werd opgemerkt, vanuit die oproep heb ik ook contact gehad met de festivaldirecteur in dit geval. Dat was ook een prettig gesprek over de achtergrond van deze vraag van, hoe is dit nu zo tot stand gekomen? Wat heel fijn is, zij zoeken gewoon echt brede input, onder andere ook bij de gemeente Utrecht en dus ook bij ons vandaag. Mijn vraag aan de gedeputeerde is in ieder geval ook al hoe de input specifiek doorgeleid gaat worden naar de festivaldirecteur of de festivaldirectie. Want dat was hen zelf ook niet helemaal duidelijk. Op zich komt er natuurlijk gewoon een verslag, maar misschien kunnen we ook nog een soort ... iets anders bedenken. Dus dat was even mijn vraag. Verder, voorzitter, wij zijn teruggegaan in de historie van herdenken en vieren in Nederland. In mei 1940 vielen de Duitsers Nederland binnen en gaf Nederland zich na een kort verzet over. De Duitse bezetting was een feit. Dit betekende het einde van de Nederlandse democratische rechtsstaat. Vijf jaar later, op 5 mei 1945, werd Nederland bevrijd. Ondanks dat de oorlog in Nederlands-Indië nog voortduurde, kon in ons land democratische rechtsstaat weer vorm krijgen. Een leuk weetje is wellicht dat in Leerdam, waar ik zelf woon, een traditie bestaat van glazen

oranjevaasjes. Dat is gelieerd aan het koningshuis, maar na de bevrijding kregen alle scholieren een oranje bevrijdingsvaasje. De kleuren van die vaasjes verschillen nogal vanwege het weinig oranje glas wat er destijds beschikbaar was. Daardoor werden de ook achterlichten van fietsen gebruikt om die vaasjes te maken. Ik heb zelf ook zo'n vaasje in huis om regelmatig stil te staan bij deze bijzondere dag. Voorzitter, sinds 1980 vieren we in Nederland tegen de donkere achtergrond van 4 mei onze bevrijding via bevrijdingsfestivals. Sinds 1994 is er in elke provincie een eigen festival. Een festival dat landelijk gemiddeld 1 miljoen bezoekers per jaar trekt. Maar voor 1980 ging het nog anders. Na de oorlog werd twee keer een grote manifestatie georganiseerd om de bevrijding te vieren. Beide keren in het Olympisch Stadion in Amsterdam. Daarna verdween de maatschappelijke betekenis een tijdje. Er is ook lang gesproken over de vraag, wat moet er met de viering gebeuren? Gedurende de jaren zijn er ook steeds vragen gesteld hoe de traditie van herdenken en vieren kan passen in de huidige tijd. Hoe kunnen wij samen de herinnering aan de Tweede Wereldoorlog levend houden in Nederland? Dat is precies wat ook het standpunt van Forum voor Democratie is, voorzitter. Wij herdenken de bevrijding in 1945 en niet vrijheid in algemene zin. Uiteraard is het stilstaan bij wat vrijheid is relevant, maar dat is ook een existentiële vraag. Wij zijn uiteraard ook voor een debat en een dialoog over wat vrijheid betekent, maar niet zozeer op 5 mei. Wij kijken zoals ook werd aangegeven naar de historische context. Wij staan stil bij het feit dat we in vrijheid leven en er geen sprake is van een bezetter in ons land. In antwoord op onze vragen gaf de heer Van Muilekom aan dat de viering van de bevrijding van de Duitse bezetting in Nederland op 5 mei het belangrijkste onderwerp blijft. Maar dat is niet wat wij teruglezen in die memo die we hebben ontvangen. Het Comité 4 en 5 mei pleit er al langere tijd voor om de bevrijding in 1945 iets meer los te laten en de focus te leggen op vrijheid en onvrijheid in het algemeen. Het argument daarvoor is met name dat de Tweede Wereldoorlog steeds verder achter ons ligt en dus inderdaad ook voor de jongere generatie minder aansprekend is. De festivaldirecteur gaf in het gesprek dat ik met haar had ook aan dat zij als input kregen dat na 80 jaar, wat dus bijna aanstaande is, een herinnering vervaagt en dat dat mede de aanleiding is geweest om het thema nu te willen verbreden. Maar wat ons betreft is die termijn niet zozeer relevant. Het was een bezetting van ons land en die bezetting is nu voorbij. Voor ons absoluut reden om die bevrijding te blijven vieren en dus ook om die bevrijding als meest belangrijke element te behouden voor het festival. Wij zijn dus niet voor om dat festival uit te breiden. Als dus na 80 jaar een herinnering vervaagt, dan denk ik dat het aan ons is om die herinnering levend te houden. Het thema 80 jaar vrij in 2025, wat ook aanstaande is, zouden wij dan ook graag verwoord zien als 80 jaar bevrijding. Wij kunnen overigens wel raden waar het heengaat, als het thema bevrijding meer en meer losgelaten wordt. Wij hebben dan een beetje de angst voor een tweede pride in de provincie Utrecht. Het stoort ons ook wel een beetje dat de titel van de onepager is Van Bevrijdingsfestival naar Vrijheidsfestival voor iedereen. Is het Bevrijdingsfestival dan nu niet voor iedereen? Dat willen wij graag ... Dat hoor ik graag van de gedeputeerde. Een ander punt is dat wat ons betreft de vraag ook gesteld moet worden of bevrijding wel het best gevierd kan worden met een festival. Zoals al werd aangegeven, maar ook uit onderzoek komt naar voren dat 60 procent van de aanwezigen op het festival er is voor de gezelligheid en muziek. Nu is dat op zich natuurlijk een valide reden. Muziek verbreedert en ik voel mezelf na vijf bier ook altijd wel erg vrij. Maar, voorzitter, de vraag is wel of die gezelligheid betaald moet worden vanuit belastinggelden. Die zijn sterk oplopend. De reden daarvoor is de onverzekerbaarheid bij slecht weer. De vraag is wat ons betreft dan ook gerechtvaardigd om na te denken of met die oplopende kosten een andere invulling dan met een Bevrijdingsfestival buiten of dat dan niet wenselijker is? De festivaldirecteur gaf wel al aan dat zij ook zelf nadenken over een meer nadrukkelijk inhoudelijke invulling van het festival, dus niet alleen bier en muziek. Dat is wat ons betreft een uitstekend idee waar we graag inhoudelijk over meedenken. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Even twee praktische puntjes voordat we doorgaan naar GroenLinks. Er is inderdaad aangegeven dat het Comité 4 en 5 mei deze behandeling zal volgen. Dat doen ze vermoedelijk via de

livestream. Anders kunnen ze het natuurlijk altijd terugluisteren op een later moment. Misschien even goed dat de ... Opwaardering is specifiek gegaan over het gesprek met de commissie onderling. Vragen aan het college kunnen natuurlijk altijd gesteld worden, maar de kern van het gesprek is wel in de commissie onderling. Dus dat is denk ik even goed voor de volgende bijdrage. Dan ga ik naar GroenLinks, mevrouw Van Elteren. Gaat uw gang.

Mevrouw Van Elteren: Klopt helemaal. Dank u wel, voorzitter. Door de ChristenUnie is een vraag gesteld aan alle fracties, namelijk hoe wij denken over het verbreden van de thematiek van het Bevrijdingsfestival. GroenLinks is daar positief over. Het is zowel qua bewustwording als voorlichting als bezoekersaantallen en voortbestaan van het festival essentieel dat de aansluiting met doelgroepen en met name jongeren wordt gezocht. Met deze aanpassingen denkt het festival en het Comité 4 en 5 mei jongeren beter te kunnen bereiken en toekomst bestendiger te worden. Dat juichen wij van harte toe. Wij lezen ook heel duidelijk dat de viering van de bevrijding van Nederland op 5 mei het belangrijkste onderwerp blijft en hopen ook dat de ChristenUnie daardoor enigszins gerustgesteld is. Ook de jongere doelgroep bewust te maken van de periode 1940-1945 vinden wij belangrijk. Als we dat kunnen doen door thema's zoals democratie, discriminatie, burgerschap en diversiteit met elkaar te bespreken, zodat deze thema's ook gezien kunnen worden met betrekking tot ons verleden, het heden en de toekomst, dan kunnen wij zowel de bevrijding vieren, vrijheid waarderen en voorkomen dat de geschiedenis zich herhaalt. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik door naar de Partij van de Arbeid. Mevrouw Flink, gaat uw gang.

Mevrouw Flink: Dank u wel, voorzitter. Ik heb het voorrecht om met heel veel internationale studenten te mogen studeren. Toevallig had ik afgelopen week een gesprek met een Duitse studiegenoot. Dat gesprek ging over democratie en dat ging over het verleden van de democratie en ook over de toekomst van de democratie. Voor wie het niet heeft meegekregen, afgelopen week waren er ontzettend veel protesten in Duitsland die heel veel jonge mensen trokken. Ook al is het 80 jaar geleden dat Duitsland een totalitair fascistisch regime was dat vooral stoelde op haat en antisemitisme, leeft dat ook echt nog onder de jonge generatie. Die studiegenoot liep afgelopen weekend mee. Ik denk dat het ontzettend belangrijk is dat wij ook hier in Nederland verbonden blijven met die geschiedenis en dat we weten wat er gebeurt als we het pad van fascisme, van totalitarisme bewandelen. Ik denk dat het vrijheidsfestival, het Bevrijdingsfestival, bevrijding van dat regime, dat dat ontzettend belangrijk is om te blijven herdenken, maar ook om te vieren dat wij in een democratie leven en dat wij hier met zijn allen zo open over kunnen blijven praten. Dus wat voor mij en voor de fractie van de PvdA het belangrijkste is, is dat dat Bevrijdingsfestival altijd toegankelijk zal blijven, dat dat gratis blijft, dat het voor iedereen toegankelijk is. We zijn ook blij dat we als provincie daar een bijdrage aan leveren, de stabiele bijdrage en ook incidenteel extra. We hopen dit in de toekomst ook te kunnen borgen. Maar voor de invulling van het festival zou ik die vrijheid wel aan het Bevrijdingsfestival zelf willen laten, met de kanttekening dat het onderdrukkende regime, het verhaal dat wij hier vertellen, dat dat geborgd blijft, omdat juist als je weet wat het verleden is, weet je ook hoe je het, wanneer je en wat je in de toekomst moet voorkomen. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik naar de Partij voor de Dieren, mevrouw Butterman.

Mevrouw Butterman: Dank u wel, voorzitter. Wij zijn eigenlijk blij met de onepager en de suggestie om het over te laten gaan in meer een vrijheidsfestival. Het gaat ons immers niet alleen om vrijheid van een buitenlandse bezetter, maar het gaat ook om mogelijke onvrijheden zelfs binnen een democratie. Denk aan uitsluiting of discriminatie op basis van geloof, etniciteit of gender. Het is mooi dat het vrijheidsfestival daar

wat meer ruimte aan biedt. Want, zoals collega Flink net ook al aanhaalde, we moeten aandacht blijven houden voor tekenen van fascisme. Want vrijheden in een democratie zijn niet zomaar vanzelfsprekend.

De voorzitter: Mevrouw Butterman, u krijgt een interruptie van mevrouw Van der Kolk.

Mevrouw Van der Kolk: Dank u wel, voorzitter. Ik wist even niet zo goed of ik iets mocht vragen. Mijn vraag aan mevrouw Butterman is, natuurlijk is het belangrijk dat iedereen zijn vrijheid ook binnen een democratie vindt, maar vindt u dan niet dat daar al heel veel festivals en initiatieven voor zijn? Is het dan niet jammer om dit specifiek gericht zijnde op de bevrijding, om dat dan los te laten?

De voorzitter: Mevrouw Butterman, gaat uw gang. De microfoon.

Mevrouw Butterman: Dank u wel, voorzitter. Ik denk dat het een het ander niet uitsluit. Ik denk dat dit juist een hele mooie plek is om allebei te integreren. Omdat ik denk, het is bijna 80 jaar geleden dat we bevrijd zijn van een buitenlandse bezetter, maar we zien ook op andere plekken in Europa dat het een nogal glijdende schaal is dat de bezetter niet alleen van buiten het land kan komen, maar dat ook de vrijheden in een democratie beperkt kunnen gaan worden. Dus wat mij betreft is dat niet dichotoom, sluit het elkaar niet uit.

De voorzitter: U kunt uw betoog ...

Mevrouw Butterman: Dat was het.

De voorzitter: U was al klaar met uw betoog. Dan gaan we door naar de PVV. De heer Van der Star, gaat uw gang.

De heer Van der Star: Dank u wel, voorzitter. Van ons ook een korte bijdrage. Met het Bevrijdingsfestival op 5 mei vieren we de bevrijding van Nederland na vijf jaar bezetting. Wanneer dit wordt uitgebreid met andere onderwerpen, thema's en doelen, vrezen we dat op den duur de ware oorsprong van dit bevrijdingsfeest verloren zal gaan. Ook de naamsverandering van Bevrijdingsfestival naar Vrijheidsfeest geeft al een breed scala van thema's en onderwerpen aan. Laten we gewoon het Bevrijdingsfeest het Bevrijdingsfeest of -Festival blijven noemen. We begrijpen dat de organisatie de jongeren wil bereiken, maar laat dit dan gebeuren door de nadruk te leggen op educatie, voorlichting en informatie omtrent de geschiedenis en gebeurtenissen van de bezettingstijd. Wanneer er toch behoefte is aan festivals voor andere thema's, doelen of onderwerpen, vragen we ons af, waarom niet een andere datum voor die andere thema'? Laat 5 mei als herdenkingsdag voor de bevrijding van Nederland. Ten slotte, ik citeer nog in het kort wat ik zo snel heb kunnen vinden over het bevrijdingsfeest. Op 5 mei vieren we dat we sinds 1945 in vrijheid leven, we vieren de afwezigheid van oorlog en leven in een democratische rechtsstaat. Het feest van de vrijheid krijgt bovendien echt betekenis als je weet wat op 4 mei herdacht wordt. Einde citaat. Tot zover onze bijdrage.

De voorzitter: Dank u wel. De SGP, de heer Van den Dikkenberg, gaat uw gang.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, dank. Vooropgesteld dat wij als SGP vinden dat een overheid niet, zoals het eerder werd uitgedrukt, het plezier hoeft te financieren, vind ik, als je naar de thematiek kijkt, dat je juist bij een dergelijk festival wat draait om de bevrijding eenheid hebt. 5 mei, een dag van eenheid. Ga je dat heel erg verbreden in thema's, dan haal je één ding binnen en dat is niet eenheid maar verdeeldheid op een festival wat eenheid uitstraalt. We herkennen ons allemaal in de bevrijding, in de vrijheid die daarna gevolgd is. Ik zou er daarom ook voor pleiten, ondanks dat we de financiering van dergelijke festivals bekritisieren, om

dan wel in de thematiek heel duidelijk de binding tussen de bevrijding en de eenheid die er als natie op volgt, hoe je ook denkt en vindt of wat dan ook, maar dat is het verdedigen waard. Ik denk dat we daar de focus op moeten houden, maar niet op allerlei thema's erbij weten te halen en in die breedte dus ook de verdeeldheid binnen het festival slepen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. De SP, de heer Harris, gaat uw gang.

De heer Harris: Dank u wel. Het verbreden van de focus van het Bevrijdingsfestival vinden wijzelf wel een goed idee. Een breder thema van vrijheid is al een tijdje wel een onderwerp op het Bevrijdingsfestival geweest. Dus wij zien dit wel als een logische stap. Dit houdt het festival relevant voor onze jongeren en het kan een stuk aantrekkelijker zijn ook voor hen. Ik ben zelf ook jong, ik hou niet zo heel erg van het feesten. Maar een wat breder palet aan onderwerpen is wel aantrekkelijk. We staan dan nog steeds volledig achter de financiering van een breder festival. Wij zien wel het nut van het financieren van gezelligheid. Wij verwachten namelijk ook niet dat het bevrijden van Nederland van het natiefascisme vergeten zal worden. Want dit was een historisch keerpunt in de strijd voor onze vrijheden. Zo'n belangrijk moment zal simpelweg niet snel vergeten worden, ongeacht de naam of de focus van het festival.

De voorzitter: Dank u wel. UtrechtNu!, de heer Nagtegaal, gaat uw gang.

De heer Nagtegaal: Dank. Ik moet even iets meer ... Die kan ik niet verplaatsen. Dank, voorzitter. Ik denk dat ik me grotendeels kan aansluiten bij de andere sprekers. Er is veel overeenstemming, met een enkele uitzondering van de SP en de Partij voor de Dieren. Ik sluit dus niet bij die fracties aan, maar bij de andere. Zoals misschien sommigen van jullie weten heb ik als achtergrond dat ik grafisch vormgever ben. In dat veld behoor ik tot de rite less is more. Ik denk dat dat ook voor dit festival, viering van toepassing zou moeten zijn, less is more. Er werd ook al veel gewoon gememoreerd over dat het gaat over onze bevrijding. Daarmee is UtrechtNu! ook geen voorstander om de naam, het naampje, te veranderen naar Vrijheidsfestival of -Feest. Er werd ook al gezegd over, moeten we feest gaan subsidiëren? Als er dan een keer iets gesubsidieerd wordt, dan is dat dit wel. Dus ik heb daar ... Mijn fractie heeft daar niet heel veel bezwaar tegen. Natuurlijk kun je daar alle kritische kanttekeningen op leggen. Maar in dit geval denk ik wel dat het valide is dat we dit gewoon financieren. Ik wil ook wel meegeven, dat is ook een stukje toch realisme, wat ook wel een beetje tragisch eigenlijk is aan de huidige samenleving, dat men inderdaad het een beetje aan het vergeten is wat er 80 jaar geleden en eigenlijk daarvoor is gebeurd. Mijn oma is nu bijna 90 en ik spreek met haar nog weleens met regelmaat erover, ook omdat ze niet echt over andere dingen meer praat. Maar goed, ze praat veel over vroeger. Dat kunnen sommige anderen misschien ook wel herkennen. Zij weet het dan allemaal nog wel, maar als zij er straks niet meer is en haar generatie, dan zal dit denk ik, en daar ben ik ook een beetje bang voor, nog meer verwateren. Als voorbeeld, we hebben het ook niet meer over de Franse bezetting van Nederland in de, wat is het, achttiende eeuw. De negentiende eeuw, de Spanjaarden, et cetera, et cetera. Dus uiteindelijk raakt wel iets in de vergetelheid. Daar kan je van alles vinden. Dat is ook een beetje de spanningsboog van de mens, denk ik, en van een samenleving. Maar moet je dat willens en wetens ook gaan zitten stimuleren? Nee. Dus ik wil niet van alles vinden van het festival zelf, want ik vind dat een overheid zich niet heel erg daarmee moet bezighouden. Maar aangezien wij wel de centjes brengen, vind ik wel dat wij wel kunnen zeggen dat we het wel gewoon de focus moeten laten leggen op bevrijding van Nederland. Ik zie een interruptie.

De voorzitter: Mijnheer Harris, gaat uw gang.

De heer Harris: Bedankt. Mijn collega zei net dat er weinig bezwaar tegen financieren zou zijn. Maar ik hoor nu wel gewoon een heel verhaal over dat het niet moet afwijken van de oorspronkelijke focus. Dus dan vraag ik me af, wanneer is er dan wel bezwaar tegen een financiering ervan? Als het heel erg afdwaalt van de focus op de Tweede Wereldoorlog, zijn jullie dan wel tegen het financieren van het festival?

De voorzitter: De heer Nagtegaal, gaat uw gang.

De heer Nagtegaal: Voorzitter, ik zei net, less is more. Wij zijn wel voorstander om het gewoon ... Om de kern van het Bevrijdingsfestival te behouden, dus de focus op bevrijding. Financiering is een hele andere discussie. Er wordt ons nu gevraagd om mee te denken over de toekomst van eigenlijk de vorm van het festival. Of je iets moet financieren ja of nee, dat is een beetje een aparte discussie. Ik denk dat u wel een beetje kan weten wat wij er echt van vinden, want wij hebben de vorige Staten een actualiteitenmotie ingediend om eigenlijk meer geld te vragen voor het Bevrijdingsfestival, omdat de organisatie in Utrecht in slecht weer zit. Dus in dit geval zijn wij wel meer voorstander van om het wel gewoon in leven te houden en daar dus ook in te investeren financieel gezien. Verder weet ik niet wat ik nog meer moet zeggen, maar ik hoop dat ik uw vraag hiermee goed heb beantwoord. Dat was ook mijn bijdrage.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik door naar Volt, de heer Van Limmen, gaat uw gang. Of de heer Limmen.

De heer Limmen: Dank u wel, voorzitter. Ik kan nu een heel ... Onze voorgangers hebben al heel veel invalshoeken genomen, ik denk met name aan de kant van D66 en naast mij Forum voor Democratie, wat het belang van het festival is en ook de hele historische context. Dus daar wil ik verder niet op ingaan. Als ik naar de positie van Volt kijk, is dat wij wel voorstander zijn voor een vernieuwing. Er wordt ook gesproken over een herpositionering van het festival. Wij vinden dat wel erg toe te juichen, misschien zelfs wel noodzakelijk. Afgelopen jaren is er onzes inziens een wildgroei aan festivals geweest. Ik heb het over de laatste twintig jaar. Zo langzamerhand heb ik wel het idee dat er een zekere focus moet komen op de goede thema's. Wat dat betreft, denken ... Er wordt gesproken voor herpositionering. Dus is het mogelijk om eens goed te kijken in die herpositionering, en dan kijk ik met name naar de organisatoren, naar, wat is eigenlijk het doel? Hoe kunnen we het eigentijds maken en hoe kunnen we het betaalbaar houden? Die elementen, daar zeggen we van, daar zijn wij eigenlijk een beetje terughoudend om daar nu al een oordeel over te geven, maar wij zouden die vernieuwing heel graag willen zien. Als wij het hebben over een richting van die vernieuwing, we denken, er wordt al heel veel gefeest. Ik heb zelfs gezien dat er met helikopters naar steden werd gevlogen. Dan denk ik van, kan het ... Ik haal Sjors even aan. Less is more. Maar kan het wat lokaler zijn? Kan het meer een cultureel educatief programma worden waarin het feest minder centraal staat, maar waar op een originele manier van vermaak en inhoud op lokaal niveau er inhoud kan worden gegeven? Ik denk ook dat we ook een beetje de betaalbaarheid in acht moeten nemen.

De voorzitter: U krijgt een interruptie van de heer Nagtegaal.

De heer Nagtegaal: Dank, voorzitter. Mijn fractie heeft er ook wel mee gestoeid van, moet je het niet meer educatief maken? Alleen ik ben 28, ik schaar mij wellicht onder de groep jongeren, misschien bijna niet meer. Nee, niet meer? Ik hoor nu net dat ik geen jongere meer ben. Mijnheer Harris schudt van ja, dus ik zit even in de limbo. Mijn vraag aan mijnheer Limmen is, je wil straks niet dat we dan een festival of een programma hebben waar 500 koppen zitten. Je wil wel een beetje animo ervoor creëren. Ik denk dat juist het feestelijke aspect van de bevrijding heel belangrijk is. Want we hebben ook gefeest, ik niet, maar in 1945 hebben we ook gefeest. Dus ziet u dat anders? Ik zou daar graag een reactie op willen.

De voorzitter: De heer Limmen, gaat uw gang.

De heer Limmen: Ik heb daar niet een antwoord op, maar ik wil wel erop wijzen dat er anno 1924 op een hele eigen manier, actuele manier, inhoud kan worden gegeven aan informatie en vermaak. Dat kan op een creatieve manier en op een aansprekende manier. Ik heb daar niet direct de vorm voor, maar er zijn vele voorbeelden uit de maatschappij te halen waarin dat vorm heeft gekregen. Infotainment hoor je weleens zeggen. Langs die lijn zou ik me kunnen voorstellen dat zo'n festival lokaal georganiseerd wordt.

De voorzitter: De heer Nagtegaal, tot slot.

De heer Nagtegaal: Dank, voorzitter. Misschien was het trouwens ook een freudiaanse verspreking, of hoe je het ook wil noemen, 1924. Het is 2024. Nog een laatste vraag, ik snap eigenlijk heel goed wat mijnheer Limmen bedoelt, alleen mijn fractie is wel bang voor als je dat heel erg educatief gaat maken, dat we dan helemaal de triestheid in zitten waar mensen het eigenlijk allemaal gaan vergeten omdat het gewoon niet meer aantrekkelijk genoeg is. Is Volt het daarmee eens?

De voorzitter: De heer Limmen, gaat uw gang.

De heer Limmen: Ik denk dat de kans of het gevaar er is dat het te educatief en te zwaar wordt, dat dat aanwezig is. Maar ik wil hier wijzen op bijvoorbeeld het Werktheater, dat is meer uit mijn tijd, hoe die vorm gaf aan vermaak en educatie. In zo'n vorm zou ik vooral de organisatorische ... De tip willen geven om die vorm proberen te vinden voor de jeugd van tegenwoordig. Overigens, tot slot wil ik nog even vermelden dat Volt wel heel erg staat voor de herdenking op 4 mei. Dus dat zien we even los van het Bevrijdingsfestival.

De voorzitter: Was u klaar met uw betoog? Dan ga ik door naar de VVD. De heer Gilissen, gaat uw gang.

De heer Gilissen: Voorzitter, het waren de ongemakkelijke stiltes die vielen bij mijn opa en oma thuis vroeger als het ging over de Tweede Wereldoorlog en het feit dat mijn opa, mijn bompapa, ook anderhalf jaar te werk is gesteld in Duitsland. Dus de opluchting was groot, zeker als hij sprak over wat die bevrijding voor hem persoonlijk ook betekende. Ik zou het zelf veel erg jammer vinden als we dat uit het oog vliegen ... Verliezen. Maar dat hoor ik ook gelukkig niemand vandaag zeggen. De doelstelling van 5 mei is tweeledig, wat mij betreft dat is natuurlijk het vieren van de bevrijding in 1945, maar ook, en dat zegt Nationaal Comité ook, stilstaan bij de waarde van mensenrechten, democratie en het begrip vrijheid. Dat is volgens mij altijd aan verandering onderhevig. Ik vind het ook goed, en dat lees ik ook in de onepager, dat BFU, Bevrijdingsfestival Utrecht, dat gesprek ook aangaat en ook probeert, en daar ben ik het dus niet eens met de heer Harris, om die verhalen, die verhalen van mijn bompapa, maar ook heel veel anderen en ook de mensen die hun leven hebben gegeven voor die vrijheid, dat we die ook zoveel mogelijk in het leven proberen te houden en daar wel een eigentijdse invulling aan geven, maar wel steeds die verbinding blijven maken. Dat doet het BFU gelukkig ook, want op het laatste festival in Park Transwijk zijn er ook heel veel inhoudelijke activiteiten die ook ingaan op de oorlogsgeschiedenis van de stad en de provincie Utrecht. De VVD vindt dat waardevol. Dat was ook de reden waarom wij eerder hebben gevraagd om als provincie hardop mee te denken en ook financieel te helpen om dit in stand te houden. Dus VVD neemt kennis ook van de onepager. Wij vinden niet dat we hier in de zaal moeten gaan bepalen hoe zo'n festival precies vorm krijgt. We vinden de waarde van de bevrijding op 5 mei 1945 belangrijk, de verbinding ook altijd te maken en tegelijkertijd ook naar manieren te zoeken om die herinnering ook levend te houden. Vanuit die oogblik ook als bezoeker van het festival zelf zullen we het vervolg ook kritisch maar ook positief beschouwen.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik door naar de fractie van 50PLUS, mevrouw Hoek.

Mevrouw Hoek: Dank u, voorzitter. Ik kan ... Men vraagt weleens, wanneer ben je geboren? Ik zeg altijd, na de oorlog. Wij allemaal zijn naar de oorlog geboren. Maar dat is ook een bepaald begrip. Je bent van na de oorlog. Eigenlijk is er heel veel gezegd, maar 50PLUS vindt eigenlijk gewoon dat we het moeten koesteren dat we in staat zijn om in ieder geval 4 mei ter herdenken, maar ook 5 mei. 5 mei is dan wel van 80 jaar geleden, of tenminste, in 2025, maar ik moet er niet aan denken dat we op een gegeven moment een nieuwe herdenking gaan krijgen van de volgende oorlog. Laten we eigenlijk gewoon nog maar heel lang 5 mei herinneren als dat we toen bevrijd zijn. Want wat vieren wij ook? Kerstmis is van 2000 jaar geleden. Het is wel een geloofsfeest, maar het is ... toen was er ook oorlog. Zo kan ik nog veel meer punten noemen wat wij steeds herinneren. Alle soorten geloof hebben hun eigen herdenking. Dus ik vind eigenlijk, of 50PLUS of ik, dat we gewoon 5 mei moeten koesteren, dat we dat gewoon moeten herdenken en dat we het ook vieren noemen, dat vind ik ook. Het is namelijk zo, 5 mei van 30 of 40 jaar geleden is allang niet meer zoals nu. Men gebruikt om te beginnen andere muziek, men gebruikt meer andere middelen. Het is gewoon heel belangrijk om deze geschiedenis ook op de scholen steeds weer te blijven onderwijzen. Toen was het dit en toen was het dat en toen was het dat. Dus ingewikkelder wil ik er niet over nadenken en ingewikkelder wil ik er ook niet over besluiten. Ik dacht wel even, Bevrijdingsfestival Utrecht, het is voor heel Nederland. Dus dat we ons nu richten op de stad Utrecht, dat vind ik wel een punt. Ik vind, er is net wel even genoemd, het gaat ook om de provincie. Ik heb al eerder gevraagd, ik ben al lang benaderd door de Oranjeverenigingen, de 4 en 5 mei-verenigingen van, wanneer weten wij hoeveel geld wij krijgen om het feest of de herdenking voor te bereiden? Ik vind ook dat we, we betalen allemaal belasting, dat we ook best wel hieraan geld mogen besteden. Om te zeggen, zoek het zelf maar uit of verdien een ander onder... Onderzoek een ander verdienmodel, daar ben ik het zeker niet mee eens. Ik vind gewoon dat er dus een bij... Een toelage moet komen om het ook te kunnen uitdragen. Zelfs misschien wel met dat misschien inderdaad het onderwijs, zeker de lagere school, om het maar zo te noemen, juist bij de les moeten blijven houden. Iedere dag lees je van alles op dit moment in de krant. Daar word je helemaal niet vrolijk van. Misschien is het 2005 kunnen we ... 2025 kunnen we misschien wel niet eens een feest vieren. Dat zou toch verschrikkelijk zijn? Maar we kunnen het wel herdenken. Dus dat is eigenlijk mijn bijdrage, voorzitter. Gewoon doen. Niet alleen richten op Utrecht, maar op de hele provincie, op alle gemeentes. Dus niet een onderscheid maken dus een groot feest in Utrecht. Nee, iedere kleine ... Hoe kleiner het dorp, ieder dorp en iedere Oranjevereniging, een bevrijdings... 4 en 5 mei-vereniging die houden dit in stand en die willen het ook uitdragen. Dan kom ik even heel praktisch, die moeten nu al gaan organiseren. Want om dat ... Tegen die tijd is niemand meer beschikbaar of de muziek is niet meer beschikbaar of de locaties zijn niet meer beschikbaar. Dus even een praktische lijn die ik ook wil meegeven. De tenten zijn niet meer beschikbaar op dat moment. Men moet nu al aan de gang om ervoor te zorgen dat het een hele mooie herdenking wordt en blijft. Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Misschien wel even goed om het onderscheid te benoemen tussen ... We hebben het nu hier in dit gesprek expliciet alleen over het Bevrijdingsfestival. Dus alle andere festiviteiten, die ook minstens even belangrijk zijn, die kennen een andere route. Maar dat is misschien even goed om te benoemen. Even kijken. In de volgorde, waar zijn we gebleven? De BBB, mevrouw Ghijsels-Kerkhoff, gaat uw gang.

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Dank u wel, voorzitter. BBB is duidelijk niet voor verbreding van de thematiek. Enerzijds, kijkend naar thema's die worden vernoemd voor de verbreding, onder andere zelfs duurzaamheid, het kan ook betekenen dat het voor jongeren juist veel te abstract wordt en daarmee te veel verwatert. Dat is één. Daarnaast vond ik het argument van de heer Van den Dikkenberg een hele goede. Daar had ik zelf niet

aan gedacht. Maar het kan door, als je het zo verwaaiert over een breed palet aan onderwerpen, dat je ook wel weer polarisatie binnenhoudt. Tegelijkertijd, ik sluit me ook aan bij mevrouw Hoek, die daarmee eindigt. Juist deze tijd schreeuwt in mijn beleving voor het thema nooit meer oorlog. We zitten in mijn beleving best in een griezelige tijd. Ik wilde in deze context even het bericht ...

De voorzitter: U krijgt een interruptie, dus ik ga u wel even onderbreken. De heer Harris wilt u ...

De heer Harris: Ik vroeg me af precies hoe ... Dat als het verbreed wordt, dat er dan ineens meer verdeeldheid is. Ik snap die link niet helemaal en hoe dat werkt.

De voorzitter: Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff, uw microfoon.

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Excuses. Ik pak hem eigenlijk op van de heer Van den Dikkenberg, maar ik kan mij voorstellen, op het moment dat je het thema over verduurzaamheid, daar is niet een eenduidig beeld over hoe je dat zou moeten en willen doen, et cetera. We hebben het ook over de kleuren, de zebra's, de genders, de toestanden. Niet iedereen denkt daar hetzelfde over. Don't shoot the messenger. Maar waar we wel allemaal hetzelfde over denken, is denk ik, nooit meer oorlog. Dat onderwerp is heel belangrijk in mijn beleving.

De voorzitter: De heer Harris, een vervolg, tot slot.

De heer Harris: Volgens mij is echt niet iedereen het erover eens, dat nooit meer oorlog. Want wij zijn nu nog steeds bezig om ... Nederland had ook steun uitgesproken voor Israël om Jemen te bombarderen. Dus daar zijn we als Nederland ook gewoon helemaal niet over uit. Er zal altijd verdeeldheid zijn over bepaalde onderwerpen. Dus we moeten kijken naar, hoe kunnen we dat samenhangend juist koesteren, ongeacht wat het onderwerp is?

De voorzitter: Voordat we verder gaan in dit debat, ik wil wel even ervoor zorgen dat we niet de hele wereldproblematiek in het Bevrijdingsfestival gaan vatten. We zitten hier om te praten over ... Ik zie heel veel mensen heel gretig naar de microfoon grijpen om hier wat over te zeggen. Dat gaan we niet doen. Ik zeg dat maar gewoon even meteen. We hebben het hier over Bevrijdingsfestival en over de thematiek die daaronder zou moet vallen. We gaan hier niet hebben over keuzes van landelijke overheden en dat soort zaken. Dus mevrouw Ghijsels-Kerkhoff, deze interruptie hoeft u wat mij betreft niet per se op te reageren, maar het is aan u. Houdt u zich alstublieft op dat onderwerp.

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Ik ga het ... Ik hield het aan het onderwerp. Ik sloeg enkel aan op wat de heer Van den Dikkenberg als extra reden aangaf, namelijk, als je ... Hoe meer thema's je binnenhaalt, hoe meer je misschien ook de polarisatie, zonder daar zelf een oordeel over te hebben ... Ik wilde vooral, want daar wilde ik mij eindigen, dat we uit een periode komen waar in ieder geval oorlog een heel ver-van-ons-bed-show verhaal was. Ik wilde eindigen bij het artikel wat ik vanochtend in de krant las. Dat opent hiermee, Britse legerchef waarschuwt dat burgers opgeroepen zullen worden om te vechten als het tot oorlog komt met Rusland. Het voelt een beetje als 1939. Ergo het is heel actueel vandaag de dag en laten we koesteren dat we een vrij land zijn.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Butterman wilde daar nog op interrumperen. Gaat uw gang.

Gedeputeerde Butterman: Nog even een vraag. Want wat ons betreft staat natuurlijk ook als een paal boven water dat we onze bevrijding van de oorlog door een buitenlandse bezetter moeten vieren. Dat staat buiten kijf. Maar ik merk ook een soort focus op dat alleen maar dus van buitenaf die bezetting kan komen. Maar volgens mij gaat ... Ons punt is niet wat, mij betreft niet ... Wil ik niet overdreven woke zijn daarin, maar ik vind juist het vieren van vrijheid, wat een glijdende schaal is, van je niet meer kunnen uitspreken, niet meer mogen zijn wie je bent, tot systemische onderdrukking, uitsluiting en erger, is precies het punt wat ik heb geleerd altijd als ik de lessen las over de Tweede Wereldoorlog of over onze koloniale bezetting in Indonesië, is precies dat wat ik leerde, dat het altijd een glijdende schaal was. Dus dat is eigenlijk mijn punt die ik koester in de overgang naar dat vrijheidsfestival. Ja, we gaan herdenken, de bevrijding ...

De voorzitter: Wat is uw vraag aan mevrouw Ghijsels-Kerkhoff?

Mevrouw Butterman: Precies dat. Want ik hoor wel de term oorlog. Maar wat mij betreft gaat het niet alleen maar over bevrijding, maar ook vrijheid in algemene zin.

De voorzitter: Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff, gaat uw gang.

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Ik wil daar kort op reageren. Nogmaals, het is geen oordeel, het is een zorg dat het thema wijd verspreid raakt op zo'n dag. Ik heb drie zonen in de leeftijd van pubertijd. Op het moment dat het een te abstract verhaal wordt, dan vrees ik dat het de effectiviteit kwijtraakt. Dus het is niet dat we het niet met elkaar eens zijn, maar wel de manier hoe je jongeren meekrijgt.

De voorzitter: Dank u wel. Dan hebben we tot slot nog het CDA, de heer Van der Pouw-Kraan, gaat uw gang.

De heer Van der Pouw-Kraan: Dank, voorzitter. Ook dank aan de ChristenUnie voor het opwaarderen. CDA heeft kennisgenomen van het ingekomen stuk, het memo en de antwoorden op de gestelde technische vragen. Ik ben natuurlijk als laatste aan de beurt in het rondje. Ik kan me dan ook inhoudelijk ... Qua inhoudelijke standpunten van harte aansluiten bij de bijdragen van een groot deel van de commissie, in het bijzonder die van mijnheer Kamp. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Daarmee hebben we volgens mij dan nu de termijn die hier verstond afgerond met elkaar. Ik denk dat dit enorm veel input is geweest voor het Comité 4 en 5 mei, wat als het goed is heeft meegeluisterd. Diverse input, denk ik ook. Er zijn ook wat vragen toch aan het college gesteld, ondanks dat het een gesprek met de commissie is. Ik wil de gedeputeerde wel in de gelegenheid stellen om daar kort op te reageren. Gaat uw gang.

Gedeputeerde Van Muilekom: Dank u wel. Een mooie discussie in ieder geval om eens over te spreken. Die onepager is niet van het GS, die is van het Bevrijdingsfestival. Dus ik ga niet op de stoel zitten van het Bevrijdingsfestival. Wat ik wel weet van het Bevrijdingsfestival, is dat ze, dat staat ook in de onepager, dat ze best bereid zijn om wat hier leeft en wat je als toekomst mee wil geven aan het Bevrijdingsfestival, dat ze daar open voor staan. Wij hebben als college vorig jaar en ook dit jaar ieder keer gezegd, denk goed na over de toekomstbestendigheid van het Bevrijdingsfestival. Het is herdenken en het is vieren. Ook voor ons is het zo, die Tweede Wereldoorlog en de bevrijding staat voor ons ook op één. Maar ze zijn ook aan het kijken hoe het ... Ik vond dat de heer Limmen ... Je moet ook nadenken hoe het eigentijds is, hoe je nog meer jongen erbij kunt betrekken en zo. Daar zijn ze echt zelf naar op zoek, naar de herpositionering. Dus in de contacten die we hebben, zal ik dat sowieso overbrengen. Het is aan u, zeg ik maar even, als u zegt van, wij willen ook een gesprek, zij hebben dat zelf aangeboden om een keer met het Bevrijdingsfestival nog een keer verder

over door te praten. Ze hebben het aangeboden en ze staan ervoor open. Maar goed, het is niet aan mij om daar invulling aan te geven. Maar ik wil alleen maar zeggen, dat aanbod ligt er en ik heb ... Ik kan nog inhoudelijk ingaan, maar dat lijkt me niet op dit moment het juiste.

De voorzitter: Dan misschien de ChristenUnie als opwaardeerder tot slot, een korte reflectie.

De heer De Jong: Een korte reflectie. Ik ben blij dat we dit gesprek hebben gevoerd. Het is natuurlijk inderdaad een onderwerp voor de toekomst. Ik kan me voorstellen dat er momenten zijn dat er bijvoorbeeld een concretere vraag over het onderwerp zal binnenkomen. Dan denk ik dat het goed is dat wij allemaal een beeld hebben van waar we waarde aan hechten, wat wij belangrijk vinden. Dus wat dat betreft, ik denk een vruchtbaar gesprek.

De voorzitter: Dank u wel. Dan hebben we daarmee dit agendapunt afgerond.

11. Memo Voortgang Motie 22 Provinciale U-Pas (PUP)

De voorzitter: Dan gaan we door naar agendapunt 11. Dat is Memo Voortgang Motie 22 Provinciale U-Pas en dat is opgewaardeerd door PvdA en ChristenUnie. De PvdA en de Christenen hebben aangegeven hierbij ook in gesprek te willen met de commissie, dus het is wederom de gelegenheid aan de gehele commissie om hier een bijdrage op te leveren. De Sociale Agenda heeft een verkenning gedaan naar de mogelijkheden van een provinciale U-Pas. Door middel van interviews en deskresearch is onderzocht welke stadspassen en initiatieven er zijn in de provincie en in hoeverre een provinciale U-Pas daar passend haalbaar en betaalbaar is. De resultaten van de verkenning zijn beschreven in het memo. Afgelopen woensdag 17 januari is hier een werksessie over geweest. Hierin is toelichting gegeven op de resultaten van de verkenning en het gesprek over de mogelijkheden voor het vervolg. Ik start met een toelichting van Christine, PvdA, mevrouw Kennedy-Doornbos, gaat uw gang.

Mevrouw Kennedy-Doornbos: Dank u wel, voorzitter. We hebben inderdaad vorige week tijdens een dialoogsessie, heet dat, maar wat is een werksessie, wat is een dialoog, wat is een infosessie, maar goed, daar hebben we het misschien nog wel eens een keertje met elkaar over, hebben we het gehad over de manier waarop de motie inderdaad is uitgewerkt en ook voor de toekomst uitgelegd gaat worden. Dat is dus een andere manier dan waar de motie uiteindelijk toe oproept. Juist omdat daar best wel inhoudelijk over werd gesproken, dacht ik, en omdat we het niet allemaal met elkaar eens waren, dacht ik, ik ga toch hier ook nog eventjes bespreken met elkaar. Want dit is wel meer een officiële vergadering. Dus in die dialoogsessie werd gezegd dat er afstand wordt genomen van een eventuele provinciale Utrecht Pas, dat er gewerkt gaat worden aan het uitbreiden op het versterken van bestaande initiatieven en dat het verkennend onderzoek is gedaan vanuit het uitgangspunt dat een dergelijke regeling moet gelden voor alle inwoners van de provincie. Ik wil graag van de commissieleden dus horen of zij het eens zijn met deze voorstellen van het college. Als het gaat om de ChristenUnie, kunnen we ons niet vinden in het uitgangspunt dat een dergelijke regeling moet gelden voor alle inwoners. Want een aantal gemeenten willen geen pas of een extra pas. Dan is het invoeren van een pas afgeschoten, omdat het dan niet voor alle inwoners zou gelden. Het is ons idee dat de provincie een aanbod doet aan gemeenten. Maar gemeenten zijn autonoom en mogen zelf weten of ze van het aanbod gebruik zouden willen maken. Een dergelijke regeling zou dus wel een aanbod kunnen zijn aan alle gemeenten en daarmee aan alle inwoners, maar geen regeling die zou moeten gelden voor alle inwoners. Zelf dachten we aan het ontwikkelen van bijvoorbeeld provinciale modules, waarin provinciale voorzieningen voor een gereduceerd tarief worden aangeboden en op een bestaande pas geplaatst kunnen worden. Gemeenten moeten dan wel kiezen of zij die pas willen invoeren of bijvoorbeeld gebruik willen maken van

een pas van de provincie en of zij die modules dan ook op die pas zouden willen plaatsen. Maar wij zijn gewoon eigenlijk benieuwd naar de mening van de andere partijen over de voorstellen die in dit memo gedaan worden. Daarom hebben we het opgewaardeerd.

De voorzitter: Mevrouw Flink, gaat uw gang.

Mevrouw Flink: Dank, voorzitter. We hadden het opgewaardeerd vanuit grotendeels ook dezelfde gedachte als ChristenUnie van, er wordt in het memo afstand genomen van de motie hoe die dan voorlag. Er wordt een ander spoor verkend voor verdere uitwerking. Gezien de motie destijds door zoveel partijen was gedragen, ook was mede ingediend, en zoveel partijen hadden aangegeven van, wij willen iets doen om bestaanszekerheid te versterken, dachten we, het is ook goed om dit gesprek nog even verder te verkennen, hoe de verkenning nu verder wordt uitgewerkt. Als dat een beetje helder samenvat ... Wat voor ons zo belangrijk is, is dat alleen het versterken van bepaalde fondsen, dat dat voorbijgaat aan wat wij dachten dat het doel was van die pas. Wat wij heel mooi vinden als PvdA van zo'n pas, is dat je juist de keuzemogelijkheden, de keuzevrijheid van iemand die zo'n pas krijgt versterkt. Door alleen in een beperkt aantal fondsen of een beperkt aantal regelingen te investeren, neem je dat weg. We vonden het ook wel interessant wat de ChristenUnie net zei over, wil je dan juist gemeenten die zeggen wel zo'n pas te willen, wil je die dan versterken? En gemeenten die dat niet hebben aangegeven te willen, wil je die dan ook niks bieden? Wat voor ons heel belangrijk is, is om juist nog verder te graven. Waarom wil een gemeente niet meedoen aan zo'n regeling? Uit de dialoogsessie kwam ook naar voren dat sommige gemeenten de infrastructuur helemaal niet hebben, de capaciteit niet hebben om zo'n pas te bewerkstelligen. Willen wij dan als provincie juist dat soort gemeenten ondersteun om wel zo'n pas te doen? Is dat wat er aan het probleem onderliggend is? We staan ook ... Ik zag volgens mij een interruptie.

De voorzitter: U mag uw zin van mij altijd even afmaken.

Mevrouw Flink: We zijn ook heel nieuwsgierig naar hoe andere partijen staan in het eventueel uitbreiden van de doelgroepen voor gratis OV. Want als je dan zo'n pas hebt, zo'n pas zou voor veel meer minima zijn dan alleen kinderen onder de 12 of ouderen boven de 67. Er zit 45 jaar, 55 jaar aan leeftijden tussen. Alleen investeren in die proeven die nu lopen, zou dan onvoldoende zijn, ter ver... Met vergelijking wat zo'n provinciale U-Pas zou bieden volgens ons. Dus ik ben heel nieuwsgierig.

De voorzitter: Een interruptie van de heer Gilissen, gaat uw gang.

De heer Gilissen: Dank u wel, voorzitter. De VVD was niet voor de motie. Een van de redenen was dat wij het buiten het takenpakket eigenlijk van de provincie zien vallen. Dat is trouwens ook een van de dingen die teruggegeven wordt bij het onderzoek zelf. Volgens mij is er geen enkele gemeente die serieus werk maakt, die geen ... Of er is geen enkele gemeente die niet serieus werk maakt van mensen met een kleine portemonnee of mensen die in armoede zitten. Dat komt ook terug uit het onderzoek zelf, dat er initiatieven zijn. Dus hoe ziet de Partij van de Arbeid eigenlijk ook die reactie, dat heel veel gemeenten eigenlijk zeggen van, we zijn daarmee bezig, maar dit is niet het middel, en laat ons eigenlijk ook een beetje met rust, we doen het zelf wel?

De voorzitter: Mevrouw Flink.

Mevrouw Flink: Dank voor de vraag. Heel interessant om daar een beetje verder op te reflecteren. Wat ik hoorde uit de dialoogsessie, was dat het niet alleen was van, laat ons met rust, maar dat het ook juist was van,

we vinden het misschien wel interessant, maar we hebben daar niet de capaciteit, we hebben daar niet de kennis, we hebben daar niet de ambtenaren voor om dat te regelen. Sommige gemeenten zijn groter dan andere. Inderdaad, in sommige gemeenten leeft er veel meer ... Of is er een veel groter probleem met bestaanszekerheid dan in andere gemeenten. We hebben als provincie wel een taak inmiddels op ons met het opstellen van de Sociale Agenda. Deze U-Pas die zou daar ook juist in vallen, dus in die zin zou ik wel denken van, schiet het niet te snel af, kijk naar waar wel die mogelijkheden zitten, waarbij we gemeenten wel kunnen ondersteunen, om dan ook die bestaande infrastructuur die er al in gemeenten zijn juist te versterken en de gemeenten die daar niet de mogelijkheid hebben ook ... Eigenlijk die ondersteunende rol van de provincie ook.

De voorzitter: Een vervolgvraag van de heer Gilissen.

De heer Gilissen: Dat begrijp ik heel goed. Maar tegelijkertijd stelt het onderzoek van het college natuurlijk ook gewoon vast dat we als provincie niet de partij zijn die toegerust is om dat mogelijk te maken. Mevrouw Flink zegt volgens mij goed, gemeentes geven zelf aan dat ze middelen te kort hebben, dat ze die ambtenaren niet hebben. Dus als je dat doel nou wil bereiken, ligt het toch veel meer voor de hand dat je eigenlijk de bal ook gewoon laat waar die hoort, dat is namelijk dat gemeenten die het willen, samenwerken. Dan kun je zeggen, daar heeft deze motie een rol in gespeeld. Maar dat zij zelf stappen zetten om het ook duurzaam te beleggen en ook zelf het initiatief te nemen, de middelen verzorgen en ook de mensen die daarvoor nodig zijn, aantrekken.

De voorzitter: Mevrouw Flink.

Mevrouw Flink: Volgens mij gaat dat voorbij aan het punt dat ik maakte dat er misschien gemeenten zijn die wel behoefte hebben aan die hulp. Die niet de capaciteit hebben, maar wel behoefte hebben aan die ondersteuning. En dat je die als provincie dan vanuit onze ondersteunende rol wel zou willen meepakken.

De voorzitter: Tot slot, de heer Gilissen.

De heer Gilissen: Goed, dat is een keuze, dat begrijp ik. Dat is een keuze die de VVD niet maakt. Maar dan zou mijn vraag zijn ook aan de mensen die warme gevoelens krijgen ook bij de bijdrage van de Partij van de Arbeid, hoe we dat gaan betalen. Want de motie was natuurlijk al erg kritisch als het ging over de financiële impact. Maar als ik de lijn uitloop die mevrouw Flink voorstelt, dan gaat het een aanzienlijke kostenpost opleveren voor de provincie. Dus mijn vraag zou terug zijn voor de Partij van de Arbeid, maar ook alle anderen hier aanwezig die deze lijn zouden steunen, waar komt het geld vandaan?

De voorzitter: Mevrouw Flink. U mag daarna uw termijn afmaken.

Mevrouw Flink: Dat is een hele goede vraag. We hebben natuurlijk binnen Sociale Agenda ruimte. Het is ook de vraag, hoe gaan we dat geld besteden? Volgens mij is dat ook juist hier nu aan de commissie en straks in de Staten om te kijken van, hoe gaan we dat geld investeren dat we hebben binnen dat potje Sociale Agenda? Daar hebben we ... Daar heeft GS een voorzet voor gedaan van, dit willen we verder verkennen. Ik vind het heel goed om daar inderdaad hier nu over te sparren, dus zeker een goede vraag om mee te nemen in onze overwegingen. Dan ga ik nu verder met mijn betoog. Ik was eigenlijk al bijna klaar. Ik was misschien net iets te ver doorgesproken met mijn betoog, want die interruptie ging wat ... Sloeg wat terug op een eerder punt in mijn betoog. Maar ik ben heel nieuwsgierig naar hoe andere partijen staan in het uitbreiden van het doelgroepenvervoer. Want dat is wel echt een provinciale taak, openbaar vervoer realiseren. Hoe zorg je

ervoor dat het ook toegankelijk blijft voor iedereen? Daar hebben we ook middelen voor. Dat is een van de voornaamste punten die voor ons heel belangrijk hierin is. Ik ben benieuwd hoe anderen daarin staan. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Na deze aftrap kijk ik eventjes de commissie rond in hoeverre er behoefte is aan een reactie. Of verder voeren van dit gesprek. Mevrouw Hoek, zie ik. Ik zie toch een aantal ... Maar ik zie niet iedereen, dus ik ga gewoon even de cirkel af in dit geval. Mevrouw Hoek, gaat uw gang.

Mevrouw Hoek: Dank u, voorzitter. 50PLUS heeft de motie mee ingediend en 50PLUS staat er nog steeds achter. De provincie heeft heel veel zaken op een gegeven moment afgestoten. Ik zit al een tijdje in de Provinciale Staten, meer dan twaalf jaar. Dus toen deden we nog de bibliotheken. Dat is allemaal naar de gemeente gegaan. Toen hadden we de regiotaxi. Dat is allemaal naar de gemeente gegaan. De gemeentes hebben steeds meer financiële problemen om rond te komen. Je leest het iedere dag in de krant. Dan is het, die gemeente is bijna failliet en dan is die, die en die. Ik vind dat we gewoon in gezamenlijkheid ervoor moeten zorgen dat degenen die echt, dan moet ik het goed zeggen, aan de onderkant van de maatschappij, dat bedoel ik niet slecht, maar gewoon qua financiën, qua heel veel zaken die men helemaal niet meer kan doen, en dat wordt steeds erger, en als we dan in zijn totaliteit ervoor kunnen zorgen met deze U-Pas dat men daardoor toch, juist die groep die het zo hard nodig heeft, het kan bieden dat ook het leven daarvoor soms gewoon heel leuk is of leuk kan zijn. Dus vandaar dat ik gewoon ... 50PLUS dus gewoon deze motie nog steeds van harte ondersteunt. Ik denk dat we de hand ineen moeten gaan slaan om te kijken van, hoe kunnen we het financieren? Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw De Widt, gaat uw gang.

Mevrouw De Widt: Dank u wel. D66 heeft deze motie destijds mee ingediend, maar dat was wel met het idee dat we iets zinvol zouden kunnen toevoegen. Uit het memo nu blijkt dat dat best lastig is. Wij vinden niet dat we als provincie veel meer taken naar ons toe zouden moeten trekken, als gemeenten dat allemaal prima zelf kunnen. Dus het overrulen van gemeenten moeten we vooral niet doen. Als het een meerwaarde heeft om er een provinciaal koepeltje overheen te zetten, dan laten wij ons graag overtuigen. Maar voor dit moment zien we dat eigenlijk nog niet.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Gilissen, u had in de interrupties redelijk ... U bent in orde. Dan ga ik naar Volt. Ik denk het wel. Mevrouw Blekxtoon.

Mevrouw Blekxtoon: Dank u wel, voorzitter. Volt was ook mede-indiener van deze motie. Daar staan we nog steeds achter, om de vraag van mevrouw Flink te beantwoorden. De provincie die is natuurlijk verantwoordelijk voor dat OV. Wij vinden wel dat die doelgroep uitgebreid moet worden ook. Dank, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Van der Kolk, had u een reactie willen geven?

Mevrouw Van der Kolk: Dank u wel, voorzitter. Met heel kort nog. Wij hadden sowieso de motie ook niet mede ingediend, omdat wij van mening zijn dat het, naast dat het niet aan de provincie is, dat het natuurlijk aan iedereen is om een goede bestaanszekerheid te hebben en dat die er voor steeds meer mensen niet is door algemene keuzes die worden gemaakt, en dat dit dan een specifiek lapmiddel is waar gewoon in brede zin naar gekeken moet worden.

De voorzitter: Dank u wel. Ik waarschuw u, maar ik waarschuw ook uw collega's, er zijn al een aantal partijen die flink in hun spreektijd in ... Richting de nul beginnen te gaan. Dus let daar even op. De heer Van der Star, had u nog een bijdrage willen geven of is het wel voldoende?

De heer Van der Star: Bedankt, voorzitter. Een pas met modules zoals ChristenUnie voorstelt met modules, dat lijkt ons een interessant voorstel. Verder zouden wij zeggen, volgens ons zouden de gemeenten zelf meer in bestaanszekerheid kunnen betekenen. Laten we dat vooral aan de gemeentes dan overlaten, voor zover we dat kunnen. Wanneer ze steun nodig hebben, dat ze toch bij de provincie kunnen aankloppen voor adviezen. Wat in ieder geval ook een goede stap van de provincie is, is de pilot Gratis OV voor de 66-plussers met een smalle beurs en voor kinderen. We zijn benieuwd naar de evaluatie van deze pilot. Afhankelijk van de evaluatie, zijn we ook benieuwd of dit in de toekomst ook gaat gelden voor iedereen met een smalle beurs. Tot zover onze bijdrage.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Nagtegaal, UtrechtNu!. Heeft u behoefte aan een bijdrage?

De heer Nagtegaal: Waar gaat het eigenlijk over? We zijn ... Ik heb een soort drang om dan de spreektijd op te maken, maar ik zal het niet doen. Ik vind het een beetje een lastig onderwerp dit, omdat ... Ik ben natuurlijk helemaal voor die U-Pas, mijn fractie is helemaal voor die U-Pas. Alleen, gaat de provincie daarover? Dat is ook een beetje de brede discussie denk ik die hier in de Staten leeft. Wat onze fractie betreft is daarop het antwoord nee. Dus dat was het. Laten we hier maar gewoon mee ophouden.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Van den Dikkenberg.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, daar zijn wij het als SGP zeer mee eens. Op de vraag van de ChristenUnie van, welke opties zou je dan wel zien zitten, wat ons betreft zijn de eerste twee opties niet echt ons terrein, die sportfondsen. In optie twee doen ook maar twee gemeentes mee. Wat mij betreft blijft dat ook klein. De andere optie is er provinciaal terrein. Alleen daarvan zeggen we ook van, gratis OV is niet gratis, alleen iemand anders betaalt het. Moeten we daar als provincie dan aan inkomens- en minimabeleid gaan doen? Ik denk het niet. Dat is een taak voor gemeenten. Dat zou ik ook bij de gemeenten willen laten.

De voorzitter: Dank u wel. GroenLinks, de heer El Hamdaoui, gaat uw gang.

De heer El Hamdaoui: Dank, voorzitter. Het idee van een provinciale pas kwam eigenlijk door de coalitieonderhandelingen tussen BBB toentertijd en GroenLinks. Ik was daarbij, dus het is een beetje mijn baby. Waarom kwamen we er eigenlijk op? Mijn moeder heeft een U-Pas. Ze is een alleenstaande vrouw. Ik heb een broertje van 14 en hij pubert en die doet nog heel vaak domme dingen. Hij heeft namelijk een hele mooie fiets en daar knalt ... Vindt hij het leuk om te tegen stoepen aan te knallen, tegen muurtjes. Mijn broertje is 14. Ik weet niet hoe jullie waren toen jullie 14 waren, maar ik was in ieder geval een groot idioot. Met een U-Pas kan mijn moeder gelukkig de kapotte fiets van mijn broertje, want hij moet naar Woerden fietsen, kan ze die maken. Laptops kan ze meer regelen, ze kan nieuwe laptops voor mijn broertje regelen. Zij kan ervoor zorgen dat mijn broertje kansen krijgt die hij normaal gesproken niet zou krijgen zonder die pas. Als we, toevallig woon ik in Utrecht, als we een gemeente daarnaast hadden gewoond, was er misschien helemaal geen ... Hadden we die keuze niet, hadden we die kansen niet. Dat doet mij pijn. Dat privilege wil ik eigenlijk aan heel onze gemeente, of onze hele provincie geven. Maar, ik moet even kijken want ik ging een beetje off rails, maar ... Hoewel de provinciepas wel mijn baby'tje is, betekent niet dat we het moeten toepassen als er geen draagvlak is. Dus ik vind wel dat we moeten kijken van, waarom willen de gemeentes niet? Zijn ze zo echt van, provinciale bemoeienis, dat willen we niet? Of is er meer? Is er misschien de

mankracht niet? Is het ... Het is misschien te ingewikkeld om te implementeren, dat soort dingen. Dan kijk ik naar GS van, is er misschien ruimte voor meer onderzoek? Dat was het. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik naar Partij voor de Dieren, mevrouw Butterman.

Mevrouw Butterman: Dank u wel, voorzitter. Ook wij zijn mede-indiener van de motie en staan daar nog steeds achter. We kunnen een heel eind meekomen in de redenering en ook de voorstellen die het college doet. Maar toch wil ik daar een kanttekening bij maken. Investerings in sport en cultuur lijken me niet per se de oplossing. Waarom niet? Mensen en gezinnen die in armoede leven hebben elke dag een strijd om rond te komen, soms met meerdere banen. Het gebruikmaken van sport en cultuur faciliteiten is voor ons allen hier in deze kamer ongetwijfeld heel vanzelfsprekend, maar vergt mentale ruimte, tijd, vervoersmogelijkheden en ook feitelijke middelen om dat te doen. Dus wat ons betreft is een investering in sport of cultuur voor zulke gezinnen wellicht ook vaak niet eens een eerste prioriteit. Kennisdeling, het investeren en het uitbreiden van proeven met gratis OV, en heel specifiek ook om verkeersarmoede, vervoersarmoede moet ik zeggen, tegen te gaan, vinden we daarom passender. Ik hoop dat dat een antwoord is ook op de vragen van collega Flink.

De voorzitter: U heeft een interruptie. Mevrouw Hoek, gaat uw gang.

Mevrouw Hoek: Dank u, voorzitter. Ik wil even reageren op het feit van, sport niet zo belangrijk. Juist onder de kinderen is sport juist wel heel belangrijk. Er zijn heel veel kinderen waarvan het gewoon vanzelfsprekend is dat ze kunnen sporten. Ik weet gewoon dat er heel veel kinderen niet kunnen sporten omdat de ouders er geen geld voor hebben. Juist met een U-Pas is er meer mogelijk. Als een kind ... Want ze zitten allemaal bij elkaar op dezelfde school of op scholen. Het is al moeilijk genoeg om geen ... Om conflicten te vermijden tussen de kinderen waarvan de ouders meer middelen hebben dan de kinderen die minder middelen hebben, de ouders.

De voorzitter: Mevrouw Hoek, wat is uw vraag?

Mevrouw Hoek: Mijn vraag is, kunt u uw mening bijstellen van dat sport voor kinderen wel heel belangrijk is, dat het gewoon gelijk verdeeld wordt en dat het voor de een is dat de ouders het financieren en dat een ander kind mee kan doen gelijkwaardig met de U-Pas.

De voorzitter: Ik waarschuw u nu ook eventjes voor uw spreektijd, want u zit in uw laatste minuut. Mevrouw Butterman.

Mevrouw Butterman: Dank u wel, voorzitter. Dan moet ik dat ophelderen, want ik ben helemaal niet tegen dat kinderen sporten. Maar als we dat ... Ik denk gewoon dat onze mogelijkheden ... Ik zie heel veel restricties. Dus het college haalt heel veel onmogelijkheden aan. Dan denk ik, ga dan vooral richten op die vervoersarmoede. Ik ben helemaal voor dat kinderen gaan sporten. Maar door ze alleen het geld te geven, dan zijn ze nog niet aan het sporten. Dus wat mij betreft gaat het meer om bewegen in het algemeen, maar dat is voor een andere discussie.

De voorzitter: Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff, gaat uw gang.

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Wij staan achter de motie. Die hebben wij ook mee ingediend. Tegelijkertijd vinden wij wel dat de modules, zoals voorgesteld wordt en zoals ChristenUnie ook zegt, dat die nader onderzocht moeten gaan worden als dat een goed alternatief is. Belangrijk is, of dat nou sport is of cultuur of

recreatie, dat het toegankelijk blijft voor de groep waarvoor dit alles bedoeld is. Dus wij wachten af tot dat nader uitgewerkt wordt.

De voorzitter: Dank u wel. CDA, de heer van Pouw-Kraan, gaat uw gang.

De heer Pouw-Kraan: Dank. Als CDA staan we natuurlijk onwijs achter het doel, het verbeteren van de kwaliteit van leven en participatie van inwoners met een laag inkomen. Wat betreft het uitbreiden van reeds bestaande regelingen zoals door de PvdA en ChristenUnie worden voorgesteld, willen we de gedeputeerde graag het vertrouwen geven waar die in de beantwoording van de technische vragen om vraagt. We zijn benieuwd waar GS bij de kadernota in april mee komt.

De voorzitter: Dank u wel. Dan kijk ik nog even naar de SP. Heeft u nog een bijdrage? De heer Harris, gaat uw gang.

De heer Harris: Ik wil me vooral eigenlijk gewoon heel erg aansluiten bij de woorden van mijn collega van Partij voor de Dieren, die heeft alles wat ik wilde zeggen eigenlijk gezegd.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we naar de reactie van het college. Ik begreep dat u even behoefte heeft aan ... We gaan er even vijf minuutjes van maken, want dan kunnen we ook meteen even een sanitaire stop doen voor de liefhebber. Dus vijf minuutjes schorsen. We gaan verder om 17:20 uur. Kan dat? 17:20 uur vervolgen we de vergadering. Dames en heren, neemt u allen weer uw zetel in. Dan gaan we de vergadering hervatten. Dan gaan we beginnen met de langverwachte reactie van het college.

Gedeputeerde Van Muilekom: Dank u wel, voorzitter. Er is een motie ingediend die ruim ondersteund is en daarom hebben we ook heel goed onderzoek gedaan. De motie riep op om een onderzoek te doen die haalbaarheid van de pas. We hebben vorige week een sessie gehad van, als je een pas wil doen, wat betekent dat dan? Eigenlijk was de conclusie van iedereen die we gesproken hebben hierover, ga alsjeblieft geen extra pas toevoegen, want de doelgroep heeft al moeite genoeg om de passen en de mogelijkheden die er zijn om die te bereiken. Ik heb ... Wat ik wil doen, is eigenlijk wat wij in het memo hebben voorgesteld, om daarmee door te gaan. Maar ik heb wel een aantal dingen gehoord. Eén is, er zijn een aantal gemeenten die nu wel of niet meedoen. In die verdere uitwerking gaan we daarnaar op zoek. Waarom doet nou de ene gemeente wel of niet mee? Soms weet je niet wat erachter zit. Soms ... Is het nou menskracht, hebben ze heel bewust de keuze gemaakt, hebben ze er geen geld voor over? Een ander belangrijk punt is, wij richten ons op provinciale taken. We richten ons op sport, cultuur, op recreatie en OV. Dat staat ook in de motie. Maar ik vind het ook wel belangrijk om dat te doen, want daar ... Goed, dat zijn taken waar wij verantwoordelijk voor ... Een van die taken die u ook genoemd hebt in die motie, het OV, in februari komt er een evaluatie van het gratis OV en ook om hier ... En hoe hiermee door te gaan, ja of nee. Dus ik zou echt willen bepleiten, ik hoor hier al hoe verschillende partijen erover denken, daar is echt een discussie over het OV. Er is echt een uitgebreid onderzoek gedaan. Bij de dialoogsessie zaten ook mensen die daarbij betrokken waren. Die hebben ook aangegeven van waar ze tegenaan zijn gelopen. Dus ik denk dat ... Die sessie is ook heel mooi en ook dat jullie als Staten kunnen bepalen, willen we daarmee door of niet? Een andere punt is nog even wat mevrouw Kennedy aanreikt, en dat heb ik anderen ook horen zeggen van, als je iets wil aanbieden als provincie, dat kan via een regeling of wie dan ook, dat gemeentes de mogelijkheid hebben om iets wel of niet iets te doen. Dat er een keuze of modulair ... Of dat er keuzemogelijkheden in zitten, dat je er als gemeente wel of niet voor kiest. Dat ligt ook een beetje aan hoe wij het aanbieden. Want als wij zeggen, 100 procent rekening gemeen... Provincie, dan denk ik niet dat er gemeente is die zal zeggen, we doen het niet. Maar dat is de uitwerking. We moeten echt nog sommige dingen echt wel even verder uitwerken. Goed, er zijn een aantal andere puntjes

genoemd. Maar ik denk dat dat eigenlijk wel de meest belangrijke zijn. Dus ik wil heel graag verder gaan met de uitwerking, zoals ook in de memo staat, en de punten meenemen die u genoemd heeft. Het OV komt apart aan de orde. Ik ga na bij gemeenten waarom ze wel en niet meedoen en kijken, als we het hebben over iets aanbieden, dat gemeenten de mogelijkheid hebben, als we iets van hen vragen, om wel of niet mee te doen.

De voorzitter: Mevrouw Blekxtoon, in principe is er geen tweede termijn, dus ik zie dit als een interruptie.

Mevrouw Blekxtoon: Dit is inderdaad een interruptie. Is dit een toezegging, vraag ik dan aan de gedeputeerde?

De voorzitter: Gaat uw gang.

Gedeputeerde Van Muilekom: Dit is een toezegging ook in de nadere uitwerking dat we daar aandacht aan gaan besteden, zeker.

De voorzitter: En misschien op welke termijn gaan we die ...

Gedeputeerde Van Muilekom: Ik heb al in de dialoogsessie gezegd van, als het iets is ... En ik heb al gezegd, als je echt een aparte pas wil doen met alles erop en eraan, loopt het echt in de miljoenen, ook in de organisatiekosten. Als het iets gaat kosten, dan moet denk ik wel ... Ik wil het liefst uiterlijk april met een soort voorstel komen. En waarom? Als dat niet in april is, dan krijg je dadelijk het idee dat als het geld, extra geld, gaat kosten, dat ik ook niks in kan brengen en dat jullie als Staten zeggen, hier moet extra geld voor komen. Want dan ... Om het mee te kunnen nemen in de kadernota. Dus ik probeer april, dat is mijn streefdatum.

De voorzitter: Helder. Dan kijk ik even naar de opwaardeerders of daarmee het punt voldoende is behandeld. Mevrouw Kennedy-Doornbos.

Mevrouw Kennedy-Doornbos: Dank u wel, voorzitter. Ik weet niet of het voldoende duidelijk is voor alle commissieleden dat als wij inderdaad nu niet zeggen, we willen alsnog nader onderzoek naar een eventuele invoering van een pas, dat dat na deze vergadering dus niet gaat gebeuren. Het voorstel van het college is, geen invoering van een pas. We gaan alleen kijken naar een uitbreiding van de bestaande regelingen. Dus ik heb niet echt een meerderheid geproefd die zegt, alsnog wel onderzoeken naar modules of een pas of zoiets dergelijks. Dat betekent dus dat we afscheid nemen van het idee dat er een provinciale Utrecht Pas zou komen. Dat vind ik zelf een beetje jammer, omdat een U-Pas toch wel veel keuzemogelijkheden geeft, zoals GroenLinks en PvdA ook zeiden, en die allemaal wel gericht zijn de participatie. Dat is nu niet het geval bij veel gemeenten. Dank u wel.

De voorzitter: Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff heeft een interruptie.

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Even ter verduidelijking, want die conclusie is nogal stellig. Op het moment dat er onderzoek naar alternatieven vanwege lastigheden bij die pas, heb ik dat ook niet meteen geïnterpreteerd als het 100 procent afserveren van. Maar misschien heb ik het verkeerd geïnterpreteerd.

De voorzitter: Mevrouw Kennedy-Doornbos.

Mevrouw Kennedy-Doornbos: In de memo staat dat er dus geen verder onderzoek gedaan gaat worden naar de invoering van een pas, omdat veel gemeenten daar geen behoefte aan hebben. Dat is ook op basis van het uitgangspunt, dat het iets moet zijn wat aan alle inwoners gaat worden aangeboden. Dus daarom bespreken we het nu in deze commissie. De partijen die heel duidelijk hebben aangesproken dat ze wel iets zien zitten in een pas, zoals bijvoorbeeld u, uw partij, die zijn niet in de meerderheid geweest. Dus daarom is mijn conclusie dat deze commissie het eens is met het voorstel van het college om bestaande regelingen of een extra regeling, zoals volwassenfonds, wel uit te breiden en het eens is met de voorstellen die het college heeft gedaan in de memo.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Flink, had u nog een nabrander? Nee? Tot slot. Dan is volgens mij daarmee de behandeling van dit agendapunt afgerond. Dan is ook de motie afgedaan, aangezien die alleen heeft opgeroepen tot een onderzoek. Dat woord zocht ik. Mevrouw Ghijssels-Kerkhoff, gaat uw gang.

Mevrouw Ghijssels-Kerkhoff: Ik, maar misschien heb ik dan het antwoord van de heer Van Muilekom niet helemaal goed begrepen, want ik hoor daarin toch nog van, ik kom uiterlijk in april met een vervolgverhaal waarin ik heel duidelijk alternatieven ga onderzoeken en ga kijken welke gemeente wel en niet. Want als, en dan komt hij, zo hoorde ik hem althans, want als wij wel met zo'n pas zouden moeten komen, dan gaat dat in de miljoenen lopen et cetera. Dus ik heb hem niet zo hard geïnterpreteerd.

Mevrouw Kennedy-Doornbos: Dan is het wel verstandig dat van de gedeputeerde ...

De voorzitter: Wellicht ... Mevrouw Kennedy-Doornbos. Dank u wel. Wellicht is het goed dat de gedeputeerde dan zelf even wat opheldering geeft, want ... Over de verwarring.

Gedeputeerde Van Muilekom: In het memo staat denk ik heel duidelijk dat het college niet een U-Pas gaat uitwerken en uitvoeren, omdat wij die niet haalbaar realistisch vinden. Dat gaat niet alleen om de technische en hoge kosten, maar ook richting de doelgroep niet. Dus we gaan met de bestaande regelingen, mevrouw Kennedy formuleerde het volgens mij heel goed juist, echt kijken naar de bestaande regelingen, hoe we die voor alle gemeenten toegankelijk kunnen gaan maken, misschien wel gaan versterken. Daar komen we met een voorstel voor.

De voorzitter: Dan is daarmee nu het agendapunt afgerond.

12. SB Terugblik en afronding Steun- en herstelpakket 2023 en Herstelimpuls (zakelijk) toerisme

De voorzitter: Dan gaan we over naar agendapunt 12, opgevaardeerd door de SP, Statenbrief Terugblik en afronding Steunen ... Afronding Steunen herstelpakket ... Steun- en herstelpakket. Sorry, er stond een typfoutje. 2023. En Herstelimpuls zakelijk toerisme. Dat is opgeveerd door de SP. Dus u mag uw opwaardering toelichten. Dank u wel.

De heer Harris: We hebben het dus opgevaardeerd omdat we het niet ermee eens waren met dat het een heel goed idee was om die herstelimpuls te doen. We hebben beantwoording van de vragen gezien. Het was een beetje wat ik verwacht had, maar niet wat ik gehoopt had. Er blijft echt een oneindige focus op economische groei en uitbreiding. Dat de omzet in deze sector groeide, zou goed zijn voor de hele provincie. Specifiek de werkgelegenheden bij overnachtingslocaties en locaties voor vergaderingen en evenementen zou verbeterd zijn. Meer banen zou goed zijn voor de mensen met een klein portemonnee, volgens de beantwoording. Maar ik heb er even naar gekeken. En wat blijkt? Al die locaties zoeken gewoon werknemers. Het Hampton Hotel heeft 6 vacatures openstaan. Crown Plaza heeft er 10 openstaan. Hotel Van der Valk

heeft er 12 openstaan. TivoliVredenburg heeft er 14 openstaan, de Jaarbeurs heeft er 24 openstaan. Bastion Hotel heeft 29 vacatures openstaan. Dus de conclusie is, wij kunnen die groei helemaal niet aan. Dus waarom kunnen we niet een keer zeggen dat het genoeg is, dat het wel goed is zo, dat er bredere dingen zijn waar ... Dat er betere dingen zijn waar we ons geld aan uit kunnen geven. Maar nee, het college wil blijven inzetten om onze provincie te verkopen alsof we oneindig door kunnen groeien. Ik zou heel graag willen zien dat het college en keertje de focus legt op de mensen in plaats van op de markt. Dus mijn laatste vraag aan het college zou zijn, kunnen jullie dat? Kunnen jullie een keertje wat verder kijken dan een omzetcijfertje dat omhoog gaat? Kunnen jullie een keertje bewijzen dat dit daadwerkelijk goed is voor de mensen die onze hulp het hardst nodig hebben?

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik naar het college. De heer Van Muilekom, gaat uw gang.

Gedeputeerde Van Muilekom: Dit herstellepakket dat ook gericht is geweest op zakelijk toerisme, is een besluit geweest van PS. Dus we hebben ... U heeft een besluit genomen dat we ook iets doen aan het zakelijk toerisme. Wat we hier natuurlijk beschreven hebben in deze stukken, is een verantwoording hoe we dat hebben ingevuld op het gebied van cultuurerfgoed en zakelijk toerisme. Je kunt erover van mening verschillen, maar je merkt wel dat, naast de bijeenkomsten en de hotels, dat onze steden, onze dorpen erg veel belang hebben met het bezoek ook wat gebracht wordt hier aan onze provincie, ook een instandhouding van de voorzieningen, het bezoek aan musea, dus het verbruik op het terras. Ik herken wat u zegt. Ik herken wat u zegt dat er een probleem is soms aan menskracht in de horeca, dat is zeker na corona zo, in de hotels en in de restaurants. Maar ik merk wel dat de bedoeling die wij hadden met een herstellimpuls, waar u als besluit ... U als PS een besluit over hebt genomen, dat het op zich geslaagd is, dat het gewerkt heeft om deze sector in stand te houden. Het is nu ook afgelopen. Dus wat dat betreft, het is ... Die herstellimpuls is nu ook gestopt.

De voorzitter: Dat was de beantwoording van het college. In principe behandelen we dit punt in één termijn. U heeft ook verder geen aanvullende vragen gesteld als interruptie, dus daarmee ronden we dit agendapunt af.

13. Aanbiedingsbrieven raden en Staten 1e begrotingswijziging SGL 2023

De voorzitter: Even kijken. Dan gaan we door naar agendapunt 13, de Aanbiedingsbrief, -brieven, raden en Staten eerste begrotingswijziging SGL, opgevaardeerd door de Partij voor de Arbeid, van de Arbeid, sorry. Deze konden we schrappen. Dat gaat snel.

14. Ontwerp Kadernota 2025 RUD Utrecht voor zienswijze aanbieding aan de raden en Staten

De voorzitter: Dan gaan we naar agendapunt 14. Dan ga ik denk ik een heel rustige introductie geven, aangezien de relevante gedeputeerde nog niet in de zaal is. Dus misschien kan iemand die even oppiepen. Dan zal ik ondertussen even de introductie doen. Agendapunt 14, Ontwerp Kadernota 2025 RUD Utrecht voor de zienswijze aanbieding aan de raden en Staten. Het onderwerp staat ter bespreking op de agenda, omdat de bijbehorende zienswijze met Statenbrief pas afgelopen vrijdag aan de agenda kon worden toegevoegd. Op 16 november jongstleden heeft het Algemeen Bestuur van de Regionale Uitvoeringsdienst Utrecht de Ontwerp Kadernota 2025 vastgesteld. Als deelnemer van de RUD Utrecht krijgt de provincie op grond van artikel 59 van de Wet Gemeenschappelijke regeling deze Ontwerp Kadernota 2025 aangeboden en kan zij haar zienswijze hierop binnen acht weken aan ons kenbaar maken. Daarom is hij dus ook alsnog geagendeerd voor deze BEM-vergadering. Zoals vastgesteld in de Nota Samenwerkende partijen hebben PS bij het opstellen van de zienswijze ... Hebben PS het opstellen van de zienswijze zelf gedelegeerd aan GS, maar

kunnen we daar natuurlijk wel input op leveren. Dus dat is aan de orde nu. Ik zit heel even te kijken wat verstandig is. Hij is er bijna. Dan ga ik alvast even inventariseren wie er zo meteen behoefte heeft aan het woord. Wie zou op dit onderwerp een bijdrage willen geven? Ik zie ... Helemaal goed. U heeft een vraag?

Mevrouw Ghijssels-Kerkhoff: Misschien. Ik kan daar heel kort over zijn. Want wij hadden hem opgewaardeerd initieel, maar misschien wel om de verkeerde redenen. Nou zijn wij net iets te laat geweest, want het waren wat inhoudelijke punten waarbij het dus al lang feitelijk middels een opdrachtverstrekking verwerkt is. Dus wat dat betreft wilde ik eigenlijk onze opwaardering terugtrekken juist.

De voorzitter: Helder. Wat toevallig, wat goed dat u er bent. Dan gaan we beginnen met agendapunt 14. Ik heb de introductie al gegeven. Ik zag een aantal handjes de lucht ingaan. Ik zag onder andere de PvdA en SGP. Dat heb ik volgens mij goed gezien. Dan ga ik beginnen bij de heer Adriani. Gaat uw gang.

De heer Adriani: Dank, voorzitter. Ik zal beginnen met te bekennen dat ik nog een beetje moet wennen aan dan delegeren van zienswijzen aan het college, tenzij het tegen de kaderstelling ingaat. Want dat maakt dat ik deze stukken, zeker toen er nog geen duiding van het college bij zat, best lastig te plaatsen vond. Gelukkig kwam er voor de RUD te elfder ure toch nog een zienswijze en een duidingsbrief, dus daar konden we toen iets mee. Dat leidde wat mij betreft in ieder geval tot twee inhoudelijke vragen. Nee, één procedurele en een inhoudelijke, moet ik eigenlijk zeggen. Want de RUD vraagt in zijn begeleidende brief aan de provincie of wij ... Ze zeggen, grote kostenbesparingen zijn alleen maar mogelijk als er flink op de werkzaamheden gesnoeid wordt. Wilt u alvast even aangeven of u daarvoor openstaat of niet? Nu vroeg ik me af, waar komt die zin vandaan? Waarom wordt er ineens midden in de aanbiedingsbrief gezegd dat er alleen maar sprake kan zijn van een grote kostendaling als? Wie heeft om die grote kostendaling gevraagd? Feitelijk vraagt de RUD hier naar het kader. Dan vraag ik me af, in het kader van de delegatie die we met elkaar hebben afgesproken, is het dan nog steeds aan het college van GS om daar een reactie op te geven? Nou heeft u dat galant gedaan door om scenario's te vragen. Maar dan zou ik nu wel even met elkaar willen arresteren, bent u het dan in ieder geval met mij eens dat we straks bij de zienswijze voor de begroting dat wel even met elkaar doen, want er wordt ons daadwerkelijk om een kader gevraagd door de RUD? Het tweede gaat over een beleidsinhoudelijk ding, want het is een beleidsluwe kadernota. Wat mij verrast, is dat er niet ingebracht is, noch in het AB, maar ook niet in deze zienswijze, dat wij de intentie hebben om onze groene boa's uit te bereiden. Daar hebben we ook geld voor gereserveerd in het coalitieakkoord. Dat staat ook in de tweede begrotingswijziging die we in december met elkaar hebben vastgesteld. Maar dat loopt via de RUD. Sterker nog, we moeten daar denk ik actief de boer op. Want wij hebben er wel geld voor opzijgezet, maar we moeten de gemeentes, de andere deelnemers, daar ook nog in meekrijgen. Waarom maakt dat nu niet onderdeel uit van deze kadernota, dan wel van de zienswijze van het college op die kadernota? Die twee dingen maar even, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik naar de SGP, de heer Van den Dikkenberg, gaat uw gang.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, dank. Mijn oog viel op het zinnetje, en dan heb je het eigenlijk over het kader van de kwaliteit die we met elkaar hebben afgesproken, dat het voorstelbaar is dat in aanloop naar de nieuwe omgevingsdienst per 1 januari 2026 prudent met de kosten wordt omgegaan, waarbij dan geaccepteerd wordt dat de dienstverlening niet het gewenste niveau kan halen. Ik vroeg me af van, waarom dit zinnetje? Waarom accepteren we al vooraf dat het gewenste niveau niet gehaald wordt? Zeker in oog met de doorlooptermijnen onder de Omgevingswet, van aanvragen en dergelijke, dat wij op korte termijn snel moet kunnen schakelen, en is volgens mij een bepaald dienstverleningsniveau zeker gewenst, omdat je anders tegen de termijn aanloopt. Dus ik ben heel benieuwd. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan hebben we daarmee volgens mij de eerste termijn van de commissie gehad en ga ik naar de heer Bakker.

Gedeputeerde Bakker: Dank, voorzitter. Het ging net zo snel, dat ik eventjes naar beneden moest rennen. De vraag van de PvdA, waarom grote kostenbesparingen als alleen wordt gesnoeid in de werkzaamheden? Je merkt hierin denk ik erg dat de verschillende partijen op een andere manier, en enkele ook zeer op de kostenkant, zitten binnen de RUD. Dus we varen met deze RUD vrij scherp aan de wind. Dus dat is de constatering waarom is gezegd door de RUD-organisatie zelf, als er grote kostenbesparingen nodig zijn, dan betekent ... Zou dat betekenen dat er gesnoeid moet worden in de werkzaamheden. Daarom hebben wij gezegd, er zijn nog zoveel onzekerheden eigenlijk en de verschillende partijen zitten op een dusdanige manier in de wedstrijd, dat het goed is om dat via enkele scenario's eens in beeld te brengen van, wat willen we nou eigenlijk en waar gaan we naartoe? U vraagt ook van, kunnen we in de zienswijze voor de begroting dadelijk zelf meer optrekken? Dat zou ... Dus daar bedoelt u volgens mij tussen de PS en GS. Volgens mij is dat heel goed mogelijk en zeg ik dat bij deze graag toe om dat ook te doen. Daarbij ook nog even wel de notie, het is ons niet het gebruik om zo laat deze zienswijze nog in te voegen. Maar het was gewoon aan de kant van de mensen die het doen een ontzettend drukke tijd, met ook een kerstreces er nog bij. Dus er is wel hard gewerkt, maar ... Ik had het graag wat eerder aan u aangeboden, maar dit was even het moment. Maar volgende keer gaan we dat eerder doen en gaan we dat daarin betrekken. Dan vraagt u ... Had u nog een vraag over de samenvoegingen. Daar mag ik misschien nog even lezen van, we moeten actief de boer op. Waarom geen onderdeel van de kadernota? Misschien kunt u dat nog iets toelichten, mijnheer Adriani.

De voorzitter: De heer Adriani, gaat uw gang.

De heer Adriani: Voorzitter, dank. Het ging om onze ambitie om de capaciteit groene boa's uit te breiden. Die zouden dan toch in deze kadernota moeten landen? Want anders wordt het wel 2026 voordat die door de weilanden struinen.

De voorzitter: Mijnheer Bakker, vervolgt u uw beantwoording.

Gedeputeerde Bakker: Geef mij heel even dus die ... Ik hoop dat ik die ... Goede vraag. Ik kijk even of ik dat dadelijk, nadat ik de vraag van de SGP heb beantwoord, daar nog even op terug kan komen. En anders zorgen wij voor beantwoording naderhand. De vraag van de SGP. In de zienswijze die wij hebben ingediend, daar staat inderdaad in, maar de zin is toch denk ik net iets anders, het is daarbij voorstelbaar dat in de aanloop naar de nieuwe omgevingsdienst prudent met die kosten wordt omgegaan. Maar als gevolgtrekking van eigenlijk wat ik net tegen de heer Adriani zei, als wij ... Als die kosten naar beneden moeten gaan binnen die RUD, dan zouden we daarmee ook accepteren dat het dienstverleningsniveau naar beneden gaat, want dat is namelijk het gevolg dat erbij zit. Wij zeggen in deze zienswijze niet dat we daarbij ... Dat we daar voorstander van zijn, maar wel om dat goed in kaart te brengen met elkaar en dan ook te kijken van, wat is er dan vervolgens nodig om dat dienstverleningsniveau wel op het gewenste niveau te hebben? Dus daar zit die vraag in. De antwoorden over die boa's. Nee, heb ik niet voor u. Dus daar ga ik nog eventjes op, met uw permissie, ga ik daar nog even op terugkomen. En anders zorgen wij dat er ook nog even een berichtje ook naar de RUD gaat. Dank, voorzitter.

De voorzitter: Daarmee zijn we volgens mij aan het eind gekomen van de behandeling van dit agendapunt.

15. SB Circulaire interventies Economie 2023

De voorzitter: Dan ga ik over naar het laatste agendapunt alweer van deze vergadering, agendapunt 15, de Statenbrief Circulaire interventies Economie 2023. Die is opgewaardeerd door de Partij voor de Dieren, GroenLinks, SGP, ChristenUnie, D66 en PvdA. Diverse fracties hebben hierbij expliciet aangegeven met de commissie in gesprek te willen. Daarom heb ik, net als bij eerdere agendapunten waarbij dit expliciet is aangegeven, dit onderwerp dus geagendeerd voor alle fracties. Deze Statenbrief geeft een update over de huidige stand van zaken en initiatieven van Gedeputeerde Staten op het gebied van circulair ondernemerschap. Daar zijn verschillende vragen over gesteld. Ik start met de opwaardeerders van deze brief en daarna zal ik de anderen ook nog de gelegenheid geven om te reageren. Ik begin met de Partij voor de Dieren, mevrouw Butterman. Gaat uw gang.

Mevrouw Butterman: Dank u wel, voorzitter. We hebben het rapport en de aanbevelingen van de Randstedelijke Rekenkamer, weet u nog, die we in september hebben besproken, nog goed voor ogen. Zo wees onze Rekenkamer op het feit dat het PBL in januari vorig jaar al aangaf dat de halvering van het grondstoffenverbruik over zeven jaar met de huidige trend niet bereikt gaat worden. Make that six years. Het milieu, de lucht en het water wachten niet braaf tot 2030. Overigens kwam de Raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur afgelopen december met een rapport over de uitdagingen in onze fysieke leefomgeving. Zij zien dezelfde typen opdrachten. De urgente opgaven die op ons wachten worden steeds urgenter. Zij zien een gebrek aan uitvoering op dat gebied. Plannen blijven dan ook hangen in de beleidsfase en uitvoeringspartijen lijken geen gelijkwaardige partij, zo stelt het RLI. Dit gevoel krijgen we ook bij de provinciale ambities op weg naar een circulaire samenleving. RLI adviseert dat samenwerking cruciaal is, om expertise te bundelen en ook vooral om juist tot actie over te gaan. We krijgen bij het lezen van het rapport over circulaire interventies bij ondernemers in onze provincie een soortgelijk gevoel. Gedeputeerde Staten en ondernemers zijn zich bewust van de transitie en opgave, maar er gebeurt te weinig, te laat. Daarom verbaast het ons dat de pilot, die op zich succesvol bleek, zich niet leent om een structurele bijdrage ... Tot een structurele bijdrage vanuit de provincie. Graag een reactie van het college hierop. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel. GroenLinks, mevrouw Matser, gaat uw gang.

Mevrouw Matser: Dank u wel. We zijn er erg trots op dat we circulariteit centraal stellen in het coalitieakkoord en dat we ook naar aanleiding daarvan weer met deze Statenbrief een update krijgen over hoe het gaat met circulariteit vormgeven in de provinciale praktijk. In verschillende domeinen weten we dat er op dit moment gewerkt wordt aan uitwerking geven aan het middellange ... Aan de middellangetermijnstrategie voor circulariteit. Volgens mij laat deze brief zien dat we in economie daar al een stuk op weg in zijn. De Statenbrief geeft verschillende aanknopingspunten om ook mee te denken over de invulling op economisch terrein. Ik wil de gedeputeerde ook complimenteren met de drie actielijnen die nu lopen, zowel de ketenregisseur als het onderzoek wat heeft gelopen. Op financieel gebied zijn we ook hard bezig. Tegelijkertijd laat juist het onderzoek en het advies van de ketenregisseur zien dat er ook meer inspanning en versnelling nodig is. Verschillende fracties noemde het al in de technische vragen die zijn gesteld. Er zijn nu ... 5,8 procent van de Utrechtse bedrijven is circulair aan het werk en de ambitie is om in 2030 50 procent circulair te zijn. Dat betekent dat we in zes jaar tijd voor een enorme opgave staan. Mijn vermoeden is dat we bij het vormgeven van het circulaire beleid in de economie wat voorlopen op de rest van de provinciale domeinen. Dus ik ben benieuwd of we dat onderwerp, dat hoofdstuk voor de hele grote middellangetermijnstrategie, misschien al eerder kunnen gaan bespreken voor de economie, ook omdat we al hele duidelijke aanbevelingen hebben gegeven, onder andere van de Randstedelijke Rekenkamer. Tegelijkertijd heb ik er ook behoefte aan dat we met elkaar beter begrijpen wat we precies bedoelen als we toe gaan werken naar die circulaire economie. Daar blijf ik nog een beetje cryptisch over, maar er zijn plannen

in de maak om daar met elkaar tot beter begrip toe te komen. Daar informeer ik u Staten graag later over. Dat was hem.

De voorzitter: Een cliffhanger. De SGP, de heer Van den Dikkenberg, gaat uw gang.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, ik was met name getriggerd door aanbeveling 17. Dat gaat over het vormgeven van het beleid, of tenminste, een visie en een richting, zodat bedrijven die mee willen doen ook daadwerkelijk mee kunnen doen. Dat kwam overeen met een van de aanbevelingen van de Rekenkamer. Ik heb het al eerder gehoord aan de andere kant van, er is toen ook gezegd van, je moet richting, visie, monitoring en dergelijke beter in lijn brengen. Toen dacht ik, eigenlijk is het wel charmant, zo'n deelopleving van, hoe staat het er eigenlijk voor met circulariteit in de economie? Dat als deel van de grote opgave in dit huis, de circulaire samenleving. Maar toch denk ik van, het is wel goed om die richting ook wat forser aan te zetten, omdat inderdaad ook 2030 dichterbij komt, 2050, maar ook de opschaling van de bedrijvigheid in circulariteit kan ook wel een zetje gebruiken, denk ik, in de transitie waar we doorgaan. Dus dat je een beetje uit de experimentenfase komt en gaat richting business as usual. Juist daarin denk ik dat het heel goed is om die richting en visie nog eens goed neer te zetten, waarbij we ons bedrijfsleven ook een zetje in de rug kunnen geven en daar de innovatie kunnen versnellen volgens het model wat ooit hier ... Wat we volgen van DRIFT, met die x-curve, dat je de bestaande economie probeert te ontregelen en de nieuwe economie stimuleert. Dan moet je ergens een keer in dat midden die explosie laten plaatsvinden. Ik denk dat we als provincie daar onder andere wel middelen voor in handen hebben om dat te versnellen. Dus ik zou daartoe willen oproepen om het in lijn met de Rekenkamerrapporten te brengen en ook die richting en die visie nog eens een keer stevig te benadrukken ook richting bedrijven en dat we ook echt een volgende stap kunnen zetten. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. De ChristenUnie. De heer De Jong, gaat uw gang.

De heer De Jong: Dank, voorzitter. Wij hadden inderdaad een opwaardeerverzoek gedaan met de vraag of het college van plan was om structureel middelen in te gaan zetten voor deze ontwikkelingen. De beantwoording daarvan was dat er natuurlijk later in het jaar een moment komt waarop wordt bepaald wat hier dan eventueel voor beschikbaar zou zijn. Maar dan vind ik de vraag eigenlijk wel interessant om aan de coalitiepartijen te vragen hoe zij hierin staan, dus om voor deze circulaire economie structureel middelen vrij te maken. Hoe staan de coalitiepartijen daarin?

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik door naar D66. De heer Harinck, gaat uw gang.

De heer Harinck: Dank, voorzitter. We hebben dit stuk met veel plezier gelezen. Ik kan eigenlijk hierop aansluiten bij de woorden van mijn vorige sprekers. Vooral wat de heer Van den Dikkenberg zegt, kan ik me heel erg in vinden. Aansluiten bij de Rekenkamerrapporten en die adviezen daarvan. Want circulariteit is voor D66 ook echt een heel belangrijk onderwerp. De woorden van mevrouw Butterman over het aantal bedrijven wat er nu daadwerkelijk mee bezig is, baren mij ook wel zorgen. Het is echt nog vrij weinig in de praktijk. Daarom ook heel goed dat wij hiermee bezig zijn als provincie, in de vorm van zo'n ketenregisseur, met een geslaagde pilot. Maar veel bedrijven hebben gewoon behoefte aan praktische handvatten om hiermee aan de slag te gaan. Dus we zijn enthousiast over de ketenregisseur en kijken uit naar die evaluatie. We vinden het goed dat de ROM hier ook een rol heeft in het coördineren van die kennis. We hopen dat deze economische aspecten dus ook goed gaan landen in die middellangetermijnagenda. Dan op de vraag van de heer De Jong, wat ons betreft, nogmaals, circulariteit is belangrijk voor ons en we denken dat daar structurele financiering ook gepast bij is. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel. Dan tot slot de PvdA van de opwaardeerders. De heer Adriani, gaat uw gang.

De heer Adriani: Dank, voorzitter. Gezien het gebrek aan spreektijd wil ik aan mevrouw Matser vragen of zij het goed vindt dat ze haar tekst ook namens de PvdA heeft uitgesproken.

De voorzitter: Die samenwerking gebeurt volgens mij wel vaker. Ik zie haar instemmend knikken, dus volgens mij komt dat helemaal goed. Dan kijk ik even de commissie rond of er nog anderen zijn met behoefte. Ik zie de BBB verder en Volt. Ik begin bij mevrouw Ghijssels-Kerkhoff, gaat uw gang.

Mevrouw Ghijssels-Kerkhoff: Eigenlijk een korte opmerking naar aanleiding van de circulariteit, wat wij op zich omschrijven als doelstelling. Maar tegelijkertijd maken wij ons grote zorgen, en wij niet alleen, zo ook de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, dat de hoeveelheid rapportageverplichtingen, alles wat wij vinden dat bedrijven moeten doen, ook wel een enorme administratieve bulk met zich meeneemt, waardoor je het bedrijf het heel moeilijk maakt. Uiteindelijk hebben we hen hartstikke hard nodig om alles te financieren en te betalen wat we graag in deze, onder andere, de provincie zien. Dus eigenlijk zou ik graag van gedeputeerde horen in deze context hoe daar nou ook een beetje op gestuurd kan gaan worden, zorgen dat ze niet verdrinken in administratieve rapportageverplichtingen.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik nog naar Volt. De heer Limmen, gaat uw gang.

De heer Limmen: Dank u wel, voorzitter. Ik wil me even verontschuldigen. Wij hadden dit onderwerp heel graag opgewaardeerd, maar door een vergissing van de net aangetreden nieuwe fractiemedewerker is dit niet gelukt. Dus ik zit hier een beetje met gebonden handen, maar ... Wij hebben met veel ...

De voorzitter: U bent helemaal vrij om te spreken, mijnheer Limmen.

De heer Limmen: Dat is goed, maar ik wilde het toch even zeggen. Wij vinden echt dat alle signalen op oranje gaan als het gaat om de doelstelling zoals in het coalitieakkoord verwoord om in 2050 een circulaire samenleving te hebben. We zien de aanbevelingen van de Rekenkamer en we zien ook dit onderzoek als eigenlijk alarmerend. Wij denken dus dat er echt een versnelling, een integratie, een verdieping moet komen in de aanpak. Waar wij ons ... Want wij hebben grootse waardering voor de inzet van de gedeputeerde in dezen, maar we zien de kadernota aankomen, we zien in juni een werkbijeenkomst komen en in kwartaal vier wordt de herziening van de strategie ingezet. Wij vragen ons sterk af, we zijn in overleg, we hebben ... Mevrouw Matser heeft al aangegeven dat we eigenlijk wat willen organiseren om die circulaire economie voor wat het betekent voor de provincie helderder op de kaart te zetten. Volt vraagt zich zelfs af of niet de bespreking, de werkbijeenkomst die in juni plaatsvindt, ik weet niet precies hoe het in de volgorde staat, misschien voor de opstelling of de behandeling van de kadernota zou kunnen komen. Omdat wij denken dat in de begroting er een structurele aanpassing moet komen om in die versnelling en die verdieping te komen. Dus mijn vraag aan de gedeputeerde is eigenlijk ook, erkent hij dat die volgorde misschien gewijzigd zou kunnen worden, dat die ongelukkig is? En het tweede is eigenlijk of gedeputeerde ook in is om deel te nemen aan een soort van werkbijeenkomst die we voor ... Of binnenkort zouden kunnen organiseren om deel te nemen, om beter te definiëren, wat moeten wij doen om in die versnelling te komen? Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan was dat volgens mij de bijdrage van de commissie. Dan ga ik naar het college. De heer Van Schie. Ik hoorde wel ook misschien hier en daar iets wat de heer Bakker raakt, maar u spreekt met één mond als college, dus dat komt vast goed. Gaat uw gang.

Gedeputeerde Van Schie: Het is een beetje een coproductie. Zo gaat dat. Dank aan de commissie ook voor de bemoedigende woorden en tegelijkertijd het benadrukken van de urgentie ook dat we aan de bak moeten als samenleving. Ik realiseer me ook wel dat ... U voert de druk wel op door veel ook bij het college neer te leggen. Want uiteindelijk is het natuurlijk zo dat wij aanjagen, helpen, versnellen, ondersteunen, maar dat heel veel natuurlijk in die samenleving moet gebeuren. Ik had afgelopen maandag een mooi gesprek met de wethouders Economie. Ik moet ook zeggen dat ... Alle onderwerpen waren vrij, maar het ging vrijwel uitsluitend over circulaire economie, omdat het ongelooflijk op de agenda staat ook bij de gemeenten. Niet ten onrechte, want circulariteit is eigenlijk essentieel voor het overleven van ondernemerschap, denken we. Dat is echt nodig om de grondstoffen die ons worden meegegeven op een effectieve manier te benutten, want ze raken een keer op. Dan hebben we hele grote problemen met elkaar, als we onze welvaart en het welzijn van de samenleving op orde willen houden. Dus ik proef met u die urgentie. Tegelijkertijd vraag ik u toch om ook naast het meedenken wat u op dit soort momenten doet, ook wel een beetje geduld te hebben met het feit dat wij ons eigen beleid positioneren en ook nog aan het ontdekken zijn. Dus vandaar natuurlijk ook de pilot, het goed vinger aan de pols houden met de samenleving en ook ontdekken dat dat inderdaad soms in een tempo gaat dat we zelf niet helemaal kunnen ondersteunen. Tegelijkertijd is veel van wat u vandaag adresseert ook echt onderwerp van de middellangetermijnstrategie waar we in het kader van circulaire samenleving, waar collega Bakker en ikzelf ook mee bezig zijn, antwoord op willen geven. Wat is onze rol, hoe kunnen we die versterken, hoe kunnen we die doelen halen, hoe monitoren we dat? Dat is dus ook waar we graag over met u in gesprek blijven. Heel concreet vroeg mevrouw Matser, kan dat stukje over de bedrijvigheid niet wat naar voren? Wij zien het echt wel als een collectief opgave. Het hoort bij elkaar. Dus ik zou dat niet willen aanbevelen, ook omdat we de grote lijn niet uit het oog moeten verliezen. Tegelijkertijd zullen we u ook natuurlijk tussentijds informeren als er stappen zijn waarvan wij denken dat het nodig is. Velen van u hebben ook gesproken over de provinciale inzet. Gaan we nou op lange termijn middelen inzetten om dit te versterken en waar gaan zich die zich dan op richten? Dat is nu echt in planvorming, dus we komen met de kadernota ook daar met nadere plannen, onderbouwing en ook een vraag aan u om die middelen ter beschikking te stellen. Want uiteindelijk is er natuurlijk ... Vanuit het coalitieakkoord zijn daar middelen gereserveerd, maar moeten we ook met elkaar, met u, ook in gesprek over, gaan we die middelen ook krijgen en inzetten? Ik ben misschien iets optimistischer van aard ook dan de heer Limmen als het gaat over een stoplichtmodel. Misschien staat er zo'n tellertje van groen naar oranje op dit moment en telt die wel af en voelen we dus ook wel die druk naar 2030 en wat we moeten doen, maar geloof ik ook wel dat als we ... Als ik het geluid van ondernemers ook hoor, dat we natuurlijk aan het begin van een transitie staan waarvan iedereen doorheeft dat we ... Dat die en onvermijdelijk is en met een ongelooflijke sneltreinvaart op ons afkomt. Ik denk ook dat daar de markt voor een groot deel zijn werk zal moeten doen, dat de consumenten, toeleveranciers, verdienmodellen gewoon vanzelf circulariteit zullen moeten omarmen vanwege dat ik juist al schetste, dat gebrek aan grondstoffen wat we gaan krijgen en het herbenutten van de materialen die we al gebruikt hebben. De provincie geeft ook daar ook het goede voorbeeld in, als het even kan. Maar het is ... Ook niet alle bedrijven zullen misschien 100 procent van lineair naar circulair gaan de komende jaren. Maar ook wel even voor degenen die refereren aan die percentages bedrijven die nog ernstig achterlopen, de bedrijven die op gang zijn, die dragen soms ook wel heel groot bij aan de circulariteit van de samenleving. Er zijn natuurlijk ook bedrijven die maar een hele geringe grondstoffenbehoefte hebben en daarmee dus ook weinig kunnen bijdragen aan de opgave. Dus ik denk dat dat ook nog wel iets is in de monitoring van, hoe kunnen we het nou niet alleen maar hebben over hoeveel bedrijven gaat het dan ook? Maar ook, wat is de impact van de bedrijven die wel meedoen?

De voorzitter: U krijgt een interruptie van mevrouw Matser. Gaat uw gang.

Mevrouw Matser: Ik vind het een superinteressant onderwerp dat de gedeputeerde aansnijdt. Ik ben daarom ook benieuwd of dat iets is wat we in kaart zouden kunnen brengen. Welk onderdeel van het bedrijfsleven is belangrijk dat dat circulair wordt? En hoever zijn we dan in die zin met de opdracht? Want misschien zegt deze 5,8 procent naar 50 procent niet zoveel en is er een hele belangrijke 30 procent die circulair moet worden de komende tien jaar. Maar dat ... Volgens mij, om dat te gaan realiseren, moeten we dat beter in beeld hebben. Eigenlijk vond ik dat het onderzoek daar nog niet genoeg handvatten voor bood. Dus ik ben benieuwd of dat dat een vraag is die we in de toekomst beter beantwoord kunnen krijgen.

De voorzitter: De heer Limmen heeft een aanvulling op deze interruptie.

De heer Limmen: Zeker. Meer op de reactie ook van gedeputeerde. Ik zie dat er een hele mooie inspanning van de provincie is, maar ik zie dat er ook volgens mij, en daar zou misschien de gedeputeerde gebruik van kunnen maken, bij een aantal partijen, en zeker bij Volt, een aantal heel concrete voorstellen geformuleerd zouden kunnen worden. Waar je ... Als je dat in een versnelling brengt en eerder gaat toepassen, dat dan wij, onzes inziens, er een versnelling in het hele proces komt. We hebben daar al eens eerder wat over gezegd. Ik denk aan de kennisinstituten, ik denk aan het functioneren van de ROM en de EBU en ik denk ook aan het vinden van financieringsmodel voor circulaire ondernemers.

De voorzitter: Dank u wel. Dan mag de microfoon uit en dan gaat de gedeputeerde door met de beantwoording van de interrupties en zijn ...

Gedeputeerde Van Schie: De heer Limmen, volgens mij zijn dat ook precies de dingen waar we mee bezig zijn. Dus geen misverstand daarover. Ik herken wel wat mevrouw Matser zegt van dat we toch niet precies weten waar onze interventies het meeste effect hebben. Dat is ook precies iets wat we natuurlijk in de middellangetermijnstrategie met elkaar willen onderzoeken, formuleren en ook aan u willen voorleggen. Dus ik vraag toch nog opnieuw een beetje geduld. Ik snap de urgentie en de behoefte om mee te doen. Maar we moeten dat echt ook met elkaar goed omschrijven. Tegelijkertijd wil ik ook wel, en ik vond de woorden van mevrouw Ghijssels ook wel relevant daarin, ik zou ook niet naar een enorm circus van verantwoording en rapportage willen. Dat legt ook wel weer heel veel druk. Tegelijkertijd zien we dat Europa daar wel natuurlijk mee aan de gang is en ook ondernemers gaat vragen om te rapporteren. Daar kunnen wij ook prima bij aanhaken met onze eigen analyses. Dus ik zou niet de suggestie willen werken dat wij daar zelf als provincie een enorme regeldruk opleggen. Integendeel, volgens mij proberen we dat zoveel mogelijk binnen het stramien van de landelijke en de Europese verantwoordingslijnen ook te organiseren. Maar we zetten onze mensen die natuurlijk dit ook wel monitoren en hun kennis en expertise ook wel in samenwerking met het bedrijfsleven in om die interventies zichtbaar te maken.

De voorzitter: U krijgt nog een aanvullende vraag van de heer Limmen.

De heer Limmen: Ik weet niet of dit een vraag voor de heer Van Schie is, maar ik vroeg net over de volgorde. Ik denk dat juist de kadernota ...

De voorzitter: Mijnheer Limmen, uw vraag komt nog aan de orde. Want hij is nog in zijn beantwoording en de gedeputeerde Financiën zit ernaast, dus ik denk ... Ik ga ervan uit, als die vraag nog niet beantwoord is, dat die nog ongetwijfeld aan bod komt. U vervolgt uw betoog.

Gedeputeerde Van Schie: Voorzitter, om het concreet te maken. GroenLinks vraag natuurlijk ook van, kunnen we die monitor concreter maken? Dus daar zijn we mee bezig. Er is al een monitor in ontwikkeling. Daar

wordt u dan ook over geïnformeerd en kunnen we ook nog wel op sturen. Onze eigen grondstoffenmonitor en wat daar ook in de samenleving gebeurt, proberen we daarin mee te nemen. Misschien ook wel in samenwerking met een aantal instanties die daar voor ons mee bezig zijn. De heer Limmen vraagt ook naar de financieringsmogelijkheden. We hebben daar natuurlijk onze partners voor zoals de ROM, die ook helpen op dit soort aspecten. Ik heb u bij de mededelingen vanmiddag ook aangegeven dat in het jaarplan van de ROM daar ook dit jaar specifiek aandacht voor is. We hopen natuurlijk ook dat daar ook succesvolle financieringen uit voortkomen en dat ... Ook als je met mensen van de ROM spreekt, dan zien ze ook dat jongen startups, bedrijven, nu met een hele andere blik naar de samenleving kijken dan misschien bestaande ondernemers die al een heel stuk verder zijn en misschien wat conventioneeler van aard. Dus op allebei die groepen moeten we natuurlijk de mogelijkheden inzetten die de ROM ook biedt. Daarom staat het ook in het jaarplan zo expliciet benoemd, omdat ook daar urgentie wordt gevoeld. Dan vraagt u naar de volgorde. De volgorde is nu echt, gun het ons om een goed plan te maken, waar ook alle dingen die u nu mede suggereert aan bod kunnen komen. De financiering, daar met een voorstel voor te komen. Dan de integrale afwijking bij de kadernota ook te maken van, past dit bij de middelen die we gereserveerd hadden en proeft u daar ook voldoende de instrumenten bij die passend bij de provinciale rol ook onze inspanning en betrokkenheid laten zien aan ondernemend Utrecht? Dat is dan mijn oproep misschien ook aan u allen, maar een circulaire samenleving is niet voor niks een thema wat we domeinoverstijgend behandelen eigenlijk. Het zit ook in mobiliteit, het zit ook op allerlei andere domeinen. Het is niet alleen de economie. Bijvoorbeeld als we het straks al hebben ook over de ruimte voor circulaire economie, komt het ook weer terug. Dus het is wel iets waar u en uw fractiegenoten natuurlijk op allerlei momenten ons als college, maar ook onze diverse programma's, op kunnen bevragen en ook richting kunnen geven. Want dit is iets wat alleen, in zo'n transitie, wat je alleen kan doen als je met zijn allen dezelfde kant op kijkt. Dat is precies de reden waarom we daar het beleid ook nog op willen formuleren. Dus concluderend, we delen de urgentie, we zijn aan het werk, we komen met goede voorstellen. Daar komen we ook nog met u in gesprek. Dan moet ik tegen de heer Limmen nog even ... Die vroeg expliciet ook van, kunnen we een gesprek nog voeren vóór de kadernota? Dan weet ik eerlijk gezegd niet hoe we dat nu georganiseerd hebben. Weet jij hoe dat zit met het ... Fijn. Misschien kan de heer Bakker daar nog op aanvullen, voorzitter.

De voorzitter: De heer Bakker, gaat uw gang.

Gedeputeerde Bakker: Dank, voorzitter. Met het risico om mijn collega te gaan herhalen, dus dat ga ik niet proberen, Q4 2024 komt die middellangetermijnstrategie. Het is volgens mij niet slim om daar dingen uit te knippen. We gaan jullie, u ... In het eerste kwartaal zal een rapportage volgen over 2022 en 2023 en een doorkijk naar dit jaar. Ik heb u eerder ook verteld in deze commissie dat er met een combinatie van redenen even wat vertraging was in de snelheid van de werkzaamheden vanuit het brede team Circulair. Ik kan u ook melden dat we inmiddels echt weer goed op stoom zijn, qua personele bezetting, qua voortgang. Dus dat is ... Ik zie dat er snelheid wordt gemaakt. En even, het ging net over de werksessie. Wij kunnen ... Wij zullen er in ieder geval voor zorgen dat die voor de behandeling van de kadernota plaatsvindt. Dat is nog niet het hele document. Maar dan bent u in ieder geval al wel meegenomen. We zullen daarbij ook even concrete aandacht besteden aan ook het jaar daarop, 2025. Want dat hoor ik ook de heer Limmen en andere collega's wel zeggen, dus die nemen we mee. Dank.

De voorzitter: De heer Van den Dikkenberg, gaat uw gang.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, dat maakt het wel een beetje lastig als ik die planning zo hoor. Want volgens mij is het goed om bij een kadernota te kijken of dat de activiteiten voor het jaar daarop passen

binnen de strategie die we hebben uitgezet, de beleidsrichting die we hebben uitgezet. Als ik het zo hoor, valt er dan een gat in het komend jaar. Dan krijgen we losse voorstellen voor inzet in 2025 bij de kadernota, terwijl we nog geen beleidsplan hebben, want die komt in Q4 2024. Dat interpreteer ik goed?

De voorzitter: Mijnheer Bakker.

Gedeputeerde Bakker: We hebben voor circulaire samenleving in die, door u niet zo geliefde, stelpost in het coalitieakkoord ... Is een post opgenomen waarin we hebben gezegd, die gaan we later invulling geven. Dat zal later dit jaar inderdaad zijn. We gaan natuurlijk wel, waar het voor 2025 gaat en we al zeggen, dat kunnen we al wat scherpere invulling aan geven, gaan we dat doen. Voor de hele langere termijn, de structurele inzet vanuit circulair, moeten we echt wel wachten op die middellangetermijnstrategie. Dat zal inderdaad eind derde, begin vierde kwartaal van dit jaar volgen.

De voorzitter: Daarmee is uw vraag beantwoord?

De heer Van den Dikkenberg: Kan ik ... Mag ik dan de suggestie doen om de inspanningen voor het komend jaar voor de kadernota in die brief mee te nemen waarin ook teruggeblikt wordt, zodat we wel een beetje inbedding hebben in de lijn die ondernomen wordt en eventuele investeringen die er plaatsvinden, zodat we dat ook goed kunnen duiden in de afgelopen jaren, versus een kleine doorkijk? Want anders wordt het een los hoofdstukje ergens met een activiteit voor het jaar daarop wat geld gaat kosten. Dan zou ik hem wel graag ingebed zien.

De voorzitter: Mijnheer Bakker.

Gedeputeerde Bakker: Ik wil even voorkomen dat we te veel toch weer gaan opknippen. Want we hebben heel duidelijk gezegd, we hebben die visie 2050, we gaan de middellange termijn 2030 ... Wat gaan we de komende vijf, zes jaar doen? Daar hebben we middelen voor gereserveerd. We gaan in de rapportage die over afgelopen twee jaar naar u toekomt dit kwartaal, daar blikken we terug. En we kijken vooruit in 2024. Ik kan daarbij best toezeggen dat wij in ieder geval gaan kijken, kunnen we daar ook iets laten zien, want dat vraagt u volgens mij ook voor 2025, van, hoe zou dat er dan ongeveer moeten uitzien volgend de denklijnen die er nu zijn? Maar die middellangetermijnstrategie is nog niet af. Dat komt echt pas eind van het jaar. Maar ik ga proberen om u daar in ieder geval een kleine doorkijk van te geven.

De voorzitter: Dank u wel. Ik zag ook nog een interruptie van mevrouw Butterman.

Mevrouw Butterman: Dank u wel, voorzitter. Ik ben blij met de laatste, allerlaatste toezegging van gedeputeerde Bakker, om toch een doorkijkje te geven wat nodig is voor 2025, ook de oproep van gedeputeerde Van Schie van, kijk breder in je fractie wat er nodig is om de pijlen richting een circulaire economie te richten. Want tegen de tijd dat we met die middellangetermijnstrategie bezig zijn, is het nog maar vijf jaar tot 2030. Ik herinner mijn collega's er maar even aan. Daarom eigenlijk ook een oproep aan al mijn collega's om te kijken op alle andere plekken, of het nou omgevingsverordeningen zijn, grote mobiliteitsplannen, het Programma Wonen en Werken, waar kunnen we al die pijlen zetten op het circulair krijgen hiervan? Dus dat is eigenlijk een oproep aan iedereen hier.

De voorzitter: Ik denk dat dat ook een mooie conclusie eigenlijk is volgens mij voor het debat dat we zojuist gevoerd hebben. We hebben nog agendapunt 16 op de agenda staan. Echter is mij ter ore gekomen dat de opwaardeerders ... Dat hadden we bij de agendavorming al gezegd. Dus dat dat agendapunt van de agenda is

gevoerd. Dan wil ik u ten slotte nogmaals uitnodigen voor het diner in het bedrijfsrestaurant, aangezien we de agenda hebben afgerond en daarna lekker naar huis kunnen. Maar in het kader van het voorkomen van verspilling wil ik u toch graag uitnodigen voor het diner. Dank u wel.